

vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 19. toukokuuta 2008

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 5 53. vuosikerta

Kesän Pyhäjärvi-juhlat pidetään Mouhijärvellä 24 vuoden tauon jälkeen

Sodan jälkeen pyhäjärveläinen maatalousväestö si-
joitettiin kolmentoista sa-
takuntalaispitäjän alueille.
Yksi näistä pitäjistä oli
Mouhijärvi, johon asukkaat
tulivat Musakanlahden ja
Tiituan kylistä. Kyseiset
kylät muodostivat yhdessä
Musakanlahden koulupi-
rin, jossa asukkaita yhteen-

sä 507.

Pyhäjärven seurakunta
lakkautettiin 1948 ja saman
vuoden kirkonkirjojen mu-
kaan Mouhijärvellä oli 340
pyhäjärveläistä. Heitä tuli
seuraavina vuosina lisää,
kuten myös kirkkoherra
Karl Wiika puolisonsa
kanssa 1950. Musakanlahden koulupi-

rin alueella oli ollut vilkasta
harrastustoimintaa. Vuon-
na 1912 perustettu erittäin
urheiluhenkinen Tiituan
Nuorisoseura jatkoi toi-
mintaansa Mouhijärvellä,
samoin Musakanlahden
Nuorisoseura. Kymmenen
vuotta sitten Nuorisoseura
lakkautettiin ja seuran liput
ja muu aineisto siirrettiin

Tyrvään Museoon.

Tiituan Marttayhdistys oli
perustettu 1933 ja se myös
jatkoi toimintaansa Mou-
hijärvellä. Pyhäjärveläisvä-
estön vähetessä ja vanhe-
tessa karjalaisnimiä ei enää
ole yhdistysten nimissä.
Mouhijärvellä on kolmas-
ti pidetty Pyhäjärvi-juhlat.
Viimeiset juhlat pidettiin

24 vuotta sitten 1984. Juh-
latoimikunnan puheenjoh-
tajana oli Mouhijärven Kar-
jalaisten puheenjohtaja
Eino Puranen.

Tulevana kesänä Pyhä-
järvi-juhlat pitkän tauon jäl-
keen ovat Mouhijärvellä
19.-20.7.2008.

Mouhijärven
viirin on
suunnitellut
pyhäjärve-
läisjuurinen
Matti Hassi.

Mouhijärvellä on ollut hyvä asua

Eino Puranen oli 23-vuo-
tias, kun hän vanhempiensa
Simo ja Alina Purasen
kanssa tuli Mouhijärvelle
1948. Perheellä oli ollut
maatila Tiitualla ja maan-
viljelyksen ohella Simo Pu-
ranen oli osakkaana Tiitu-
an Sahassa ja toimi sahan
metsätyönjohtajana ja puu-
tavaran hankintamiehenä.

Einolla oli takanaan ar-
meijan harmaissa kolme
vuotta ja viisi kuukautta.
Hän oli sodan aikana Laa-
tokan rannikkokystässä
Mustaniemen linnakkeella.
Sodan loputtua hän joutui
vielä Turun rannikkokor-
mentin esikuntakomppani-
aan suorittamaan normaali-
asevelvollisuutta. Se kun
oli Laatokalla sotissa jää-
nyt suorittamatta.

**Mitkä oli Eino mieli-
alat Mouhijärvellä tulles-
sa ja miten evakkoihin
suhtauduttiin?**

– Totta kai meillä karja-
laisilla oli siihen aikaan mieli
maassa. Me entiset itselliset,
omillaan toimeentulevat
ihmiset elimme paikas-
ta toiseen vieraiden ihmis-
ten nurkissa. Kun isä sitten
1948 ilmoitti, että hän on
vapaaehtoisella kaupalla
huutokaupasta ostanut
Mouhijärvellä oman talon,
niin olihan se tietysti iloi-
nen asia. No, se talo oli
vain pieni mökki, mutta ei
sillä koolla ollut väliä. ”Vaik
kolmekolkanen,” kun se oli
oma koti. Tontilla oli tar-
vittavat ulkorakennukset.
Lehmät saatiin sovitettua
pieneen navettaan ja muil-
lekin eläimille löytyi tilat.
Elämä tuntui hyvältä ja sitä
tunsi ihan itsensä itsellise-
ksi kunnan ihmiseksi.

Viljelysmaat olivat kahden
kilometrin päässä. Myö-
hemmin valmistui uusi talo
ja asianmukaiset talousra-
kennukset.

– Karjalaisuuteni takia en
ole kyllä kokenut mitään
kielteisyyttä. Nuoret ovat
ennakkoluulottomia ja lii-
kuimme toisten nuorten
kanssa yhdessä samoissa
paikoissa. Moni karjalais-
tyttö ja poika löysi elämän-
kumppanin täältä Satakun-
nasta. Minäkin ihastuin
mouhijärveläiseen Ellen
Ojalaan ja yllätykseni
hän ei pannut pahakseen
ihastustani. Meidät vihitiin
1953 ja meillä on yksi
poika Erkki.

Eino Puraselle ”siunaan-
tui” Mouhijärvellä jo nuo-
resta lähtien monia luotta-
muksia. Hän oli Tiituan
Nuorisoseuran puheen-
johtaja, Mouhijärven Kar-
jalaisten puheenjohtaja, So-
tavieraanien sihteeri 30
vuotta ja Mouhijärven val-
tuustossa 12 vuotta.

**Oliko valtuustossa ko-
viakin ristiriitoja?**

– Ainahan valtuustossa
keskustellaan ja asioista ol-
laan toisinaan vahvasti
eri mieltä. Ei minun aika-
nani mitään suurempia ri-
itaisuuksia ilmennyt. Asi-
ahan ne riitelevät, ei ihmisi-
set. Ensi vuonna Mouhi-
järvi liittyy Vammalaan,
mutta jo 1964 valtuustoon
tuli aloite liittymisestä Vam-
malaan. Suoritettiin jonkin-
lainen kansanäänestyskin.
Tuloksena oli, että 80 pro-
senttia kannatti Vammalaan
liittymistä, 19 prosenttia
Hämeenkyröön ja yhdelle
prosentille oli yks hailee
mihin liitytään. Joten kyllä

tätä liittymistä on pitkään
harkittu.

Maatilansa Eino on jo
aikaa sitten luovuttanut
pojalleen. Karja hävitettiin
1995. Ellen-vaimon kanssa
on eletty yhdessä 55 vuotta
ja toivomus on, että voitai-
siin asua kotona yhdessä
vielä pitkään. Mouhijärvi
on ollut hyvä paikka asua.
Erkki on poikamies ja hän
asuu vanhempiensa kanssa
samassa taloudessa.

**Miten usein olet käy-
nyt Karjalassa?**

– En kertaakaan, enkä
aio mennä. Kun viimeisen
kerran sotilaspuvussa pala-
sin kotiseudulta, oli alueen
luovuttaminen venäläisille
minulle hyvin katkera pala.
Kun Karjala meiltä pois
on, niin venäläisten teke-
miset siellä eivät kiinnosta
tippaakaan. Pidän mieleni
muistoissa kaiken kauniin
sieltä syntymäikästäni Tiit-
tualta, sen taloista ja asuk-
kaista.

– Tähän lopuksi haluan
sanoa, että olen hyvin iloi-
nen, kun nuoremmat ovat
nyt järjestämässä Pyhäjär-
vi-juhlat tänne Mouhijärve-
lle. Itse olen ollut kaikissa
aikaisempien juhlien järjes-
telyissä mukana, mutta van-
huus tulee, ei voi mitään.
Pyhäjärveläiset, olette syd-
ämellisesti tervetulleita
heinäkuussa Mouhijärve-
lle, niin nuoret kuin vanhat,
ja toivottavasti voin todeta
monelle ikätoverilleni:
”Katsaa, vielä siekki elät.”
Näin siis 83-vuotias Eino
Puranen – ja Mouhijärvellä
tavataan.

SALME RINTALA

Karjalaiset kokoonnutuvat Tampereelle

Karjalan Liiton val-
takunnalliset kesä-
juhlat kutsuvat kar-
jalaiset ystävineen
Tampereelle viikkoa
ennen juhannusta.

Luvassa on kolmi-
päiväinen juhla, jon-
ka eteen on tehty Pir-
kanmaalla pitkään
talkootyötä; yksi juh-
lien eteen urakoinut
on pyhäjärveläisjuu-
rinen Pirjo Kiiala.

Katso sivulta 8
kutsu juhille, tarjolla
on ohjelmaa perjan-
taista sunnuntaihin
13.-15. kesäkuuta.

Tuomas Musakan talo 1.7.1944. Kuva: Heimo Punkka. Tutustumme Musakanlahteen ja Tiituaan sivuilla 6-9.

19. toukokuuta 2008

Sopeutumisen kipu ja ilo

Tänä vuonna on kulunut 90 vuotta Suomen kansaa historiansa aikana pahiten repineestä tapahtumasta, punaisten ja valkoisten välisestä kansalaissodasta. Joidenkin mielestä tapahtuman muisteleminen voisi jo vähitellen jäädä, koska heidän mielestään siten revitään vain auki jo arpeutuneita haavoja. Monien mielestä taas ainoastaan sodan tapahtumien rehellinen tutkiminen ja avoin keskustelu niistä voi parantaa kipeät muistot, jotka ulottuvat usean sukupoven yli.

Vielä lähempänä meidän karjalaisten muistissa ovat kokemuksemme talvisodan ja jatkosodan aiheuttamasta siirtolaisuudesta ja sopeutumisesta uusiin olosuhteisiin muualla Suomessa. Joidenkin mielestä nämäkin asiat saattavat kuulua niihin, joita on jo tarpeeksi selvitetty ja muisteltu. Niissä on kuitenkin vielä paljonkin tutkittavaa ja keskusteltavaa.

Siirtoväen sopeutumista on jo tähän mennessä varsin paljon tutkittu. Uraauurtava oli Heikki Wariksen muutamien tutkijakollegoidensa kanssa 1952 julkaisema tutkimus "Siirtoväen sopeutuminen". Myöhemmin on Silvo Hietanen tullut tunnetuksi siirtoväen asutushistorian asiantuntijana.

Karjalan Liiton hengellisillä päivillä 8.-9. 2008 Lahdessa lähiaikoina tohtoriksi väittelevä Heli Kananen kertoi siirtoväen sopeutumista käsittelevästä väitöskirjastaan tavalla, joka osoitti, että kaikkea ei ole vielä asiasta sanottu. Kananen mielestä karjalaisen siirtoväen torjunnasta ja suoranaista halveksunnasta on vaiettu rakennettaessa virallista historiakuva siirtoväen sopeutumisesta. Erityisen vaikeaa on ollut ortodoksisen kirkkoon kuuluvilla, joita on säännöllisesti "ryssitetty" tai pidetty muuten epäluotettavina. Monilla luterilaisella evakolla on yhteistä uskontoa huolimatta ollut usein yhtä vaikeaa, mutta useilla paikkakunnalla varsinkin evankeliseen liikkeeseen kuuluvat karjalaiset saattoivat löytää pian uusia ystäviä, ja monet heistä valittiin uusilla asuinsijoilla nopeasti kirkollisiin luottamustehtäviin.

Tieteellisen tutkimuksen tehtävä on kaivaa historiasta esiin totuus, oli se sitten kuinka kipeä tahansa. Totuuden rohkea esille tuominen ei tarkoita haavojen uudelleen repimistä auki eikä oikeutusta myöhästyneeseen vastavuoroiseen halveksuntaan vaan piiloon jääneiden kipupisteiden hoitamista.

Vaikka saatavilla olevat haastattelulähteet kertoisivatkin pääasiassa sopeutumisen vaikeuksista, monilla karjalaisilla on hyvin varhaisia kokemuksia myös siitä, kuinka erilaisuus on voitu kokea rikkautena.

Karjalaisten tulisi kääntää omat kipeät kokemuksensa myönteiseksi voimavaraksi. Jos jotakuta meistä on kohdeltu huonosti, sen pitäisi opettaa, että me emme aiheuttaisi kenellekään toiselle vastaavia kokemuksia. Uudet siirtolaiset on usein koettu Suomessa uhkana. Varsinkin tulevassa Suomessa me kuitenkin tarvitsemme maahanmuuttajia. Viranomaisten tehtävänä on pitää huolta siitä, että maahanmuuttoon on olemassa perusteet. Yhdessäkään tapauksessa nämä uudet siirtolaiset eivät ansaitse suomalaisten halveksuntaa vaan ihmisarvoisen kohtelun. Monikulttuurisuuden aiheuttama outous voi muuttua iloksi ihmiselämän rikkaudesta.

JUHANI FORSBERG
Hallituksen varapuheenjohtaja

Markku Laukkanen jatkaa Karjalan Liiton puheenjohtajana

Karjalan Liiton liittovaltuuston ja hallituksen puheenjohtajisto: vas. Esko Kurvinen, Marja-Liisa Lindqvist, Matti Puhakka, Risto Kuisma, Marjo Matikainen-Kallström ja Markku Laukkanen.

Karjalan Liiton liittokokous valitsi 16.4. pitämässään kokouksessa **Markku Laukkanen** edelleen liiton puheenjohtajaksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Muut puheenjohtajat ovat **Risto Kuisma** ja **Marjo Matikainen-Kallström**. Liittovaltuuston puheenjohtajana jatkaa **Matti Puhakka** ja varapuheenjohtajina toimivat **Esko Kurvinen** ja **Marja-Liisa Lindqvist**.

Uuteen liittovaltuustoon valittiin uusien sääntöjulkintojen johdosta tavantomaista vähemmän jäseniä. Piirien edustajina valittiin valtuustoon yhteensä 15 jäsentä, heistä yhtenä Satakunnan piiriä edustamaan varapuheenjohtaja ja Vammalan Karjalaseuran puheenjohtaja **Pekka Salonen**. Uusi Pitäjäläisten liitto sai valita yhden jäsenen jokaista 1500 jäsenen kohden ja näin valituksi tuli kuusi edustajaa. Suvannon alueelta tuli valituksi **Kalevi Hyttiä**. Sukuyhteisöjen Liitto ja Viipuri-liitto valitsivat omat edustajansa ja jokaiselle heistä valittiin henkilökohtainen varajäsen. Niinpä Pekka Salosen varajäseneksi Satakunnasta valittiin **Kulervo Hupponen** Säköylästä. Yhdessä pitäjäläisten varajäseneksi valittiin **Kaarina Pärssinen** Vpl. Pyhäjärvi-seurasta. Liittovaltuustoon valittiin myös kuusi lisäjäsentä edellä mainittujen lisäksi, näistä kaksi säätiöiden edustajaa. Säätiöitä edustavat **Martti Talja** Vuoksen Säätiöstä ja **Irma Sinerkari** Jaakkima Säätiöstä.

Liittokokous vahvisti myös toimintastrategian vuosille 2008-2010. Liitto-

kokouksen teemana on Karjalaisuus elämänoima. Toiminta-ajatukseseen hyväksyttiin kolme pääkohdeta: Ensiksi Karjalan Liitto on elinvoimainen kaikkien suomalaisten karjalaisuuden foorumi. Toiseksi Karjalan Liitto edistää karjalaisista kulttuuria ja tuo esille karjalaisen identiteetin suomalaisuudessa ja ylläpitää vuorovaikutusta Karjalan alueeseen ja kolmas asia on toiminta-ajatuksessa se, että Karjalan Liitto edistää Karjalan kysymyksen ratkaisemista erityisesti yhteistyössä Suomen valtiojohtoon ja Euroopan unionin kanssa.

Kultaisia ansiomerkkejä myös pyhäjärveläisille

Liiton vuosittapaamisessa jaetaan myös seurojen ja säätiöiden hakemuksesta kultaisia ansiomerkkejä. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön täyttäneenä tänä vuonna 60 vuotta kultaisen ansiomerkkin saivat säätiömme hallituksen varapuheenjohtaja **Juhani Forsberg** ja hallinnossa pitkään mukana olleet **Esko Pohjolainen** ja **Markku Pusa**.

Pro Carelia -ansiomerkkit saivat taitelijat **Raita Karpo** ja Kalevan päätoimittaja **Risto Uimonen**.

Kokouksen yhteydessä liittokokousväki sai selvitöksen kuluneen kolmivuotiskauden toiminnasta ja taloudellisesta tuloksesta. Ilolla todettiin jäsenmäärän pysyneen lähes samaa koko ajan. Vaikka luontaisista poistumaa onkin tapahtunut, on tilalle saatu kii-tävästi uusia jäseniä.

Säätiömme edustajana kokouksessa oli hallintoneuvoston puheenjohtaja **Antero Pärssinen**, joka

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö hopealle toimintakilpailussa

Vuoden 2007 toiminnan tuloksena liiton jäsen-seurat on jaettu useaan eri sarjaan jäsenmäärän mukaisesti. Säätiöt, kuorot ym. yhteisöt toimivat omassa sarjassaan.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö oli omassa sarjassaan toinen 34 seuran joukosta ja niinpä hallintoneuvoston puheenjohtaja **Antero Pärssinen** kävi pokkaamassa kunniakirjan.

edelleen toimii myös liiton säätiöryhmässä. Pitäjäläisten liiton yhtenä kokousedustajana oli paikalla **Reino Äikiä**.

Monet pyhäjärveläiset toimivat aktiivisina jäseni-

nä omissa Karjalaseuroissa ja näin osallistuvat myös Karjalan Liiton monipuoliseen toimintaan.

REINO ÄIKIÄ

Karjalan Liiton kultaisen ansiomerkkin olivat paikalla vastaanottamassa Juhani Forsberg ja Esko Pohjolainen.

Digitointi auttaa Suvannon seudun sukututkimuspiiriä juurien etsinnässä

Suvannon seudun sukututkijat kokoontuivat 12. huhtikuuta 2008 Karjalatalolla Helsingissä pohtimaan omia sukujuuriaan. Vetovastuussa oli Metsäpirtti ja kokouksen puheenjohtajana Kalevi Hyytiä. Metsäpirtin Vaske-lan kylä oli tunnettu runonlauluistaan. Sukunimi Raja-heimo liittyi siihen ”oikeaan rajaan” Karjalan ja Inkerin-maan välillä.

Nyt sukututkijoiden ei tarvitse mennä kaikissa asioissa Mikkelin maakunta-arkistoon, koska seurakuntien arkis-tomateriaalia on digitoitu 1700- ja 1800- luvulta pitäjittäin runsaasti. Metsäpirtin, Vpl. Pyhäjärven, Rau-dun ja Sakkolan tiedot löytyvät osoitteesta; <http://www.sukuhistoria.fi>. Ka nauttaa vierailla kyseisillä sivuilla. Esim. Pyhäjärveä koskevista tiedoista löytyvät;

* rippikirjat	1737 – 1879
* lastenkirjat	1812 – 1878
* syntyneet	1721 – 1883
* kuolleet ja haudatut	1721 – 1883
* pöytäkirjoja ja muita asiakirjoja	1831 – 1840

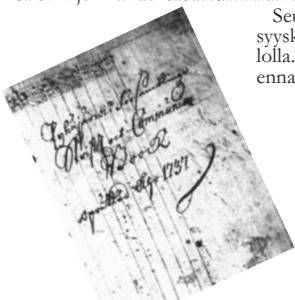
Valkjärvi-seuran entinen varapuheenjohtaja Elvi Kuk-konen teki selkoa Valkjärven pitäjistä, joka kuului aiemmin Muolaan pitäjään. Pitäjän nimi lienee saanut alkunsa hiekkapohjaisesta, kirkasvetisestä ja syvästä Valk-järvestä. Pitäjä oli maatalousvaltainen. Siellä oli toki muutakin toimintaa; ajokaluhen valmistajia, myllyjä ja sahajoja. Lottien, marttojen ja suojeluskunnan toiminta oli vilkasta. Sukututkimus on jäänyt vähäiseksi.

Pähkinäsaaren rauhan (v. 1323) raja puhutteli kokous-väkeä. Raja koettiin kulttuurirajana. Keskustelu kävi vilkkaana Ruotsin puoleisen Valkjärven ja Novgorodin puoleisen Raudun ja Sakkolan väen ”ristiinnaimisista”, uskonnoista, kasarmeista ja sairaaloista. Mieliä askarrutti se, miten avioituttiin yli hallintorajojen ennen Stolbovan rauhaa v. 1617. Miten kulttuurierot ratkaisivat puolison valintoja. Kysymyksiä herätti myös se, miten isoviha (v. 1713 – 1721) vaikutti Suvannon seudun asuinympäris-töön ja elinolosuhteisiin. Tulivatko uudet asukkaat ja uudet suvut tälle seudulle? Kokouksessa todettiin, että 1700-luvun rippikirjat ovat tiedoiltaan epävarmoja, kos-ka niistä ei aina ilmennyt mihin henkilö oli muuttanut.

Pentti Warvas teki selkoa tutkimistaan valkjärveläisistä suvuista. Osmo Tuokko puolestaan esitteli tekemäänsä sukukirjaa, ”Arvon hekin ansaitsevat”, oman ja vaimon-sa sukujen kahdeksasta kantäädistä.

Seuraava kokous on 20. syyskuuta 2008 Karjala-talolla. Laitathan ajan jo ennakkoon kalenteriin.

KAUKO
HINKKANEN

VIIPURIN LÄÄNI
VIBORGES LÄN

KIRKONARKISTO - KYRKÖARKIV
CHURCH RECORDS

PYHÄJÄRVI

RIPIKIRJA-KOMMUNIONBOK

1737 - 1746

BIAI

VAASA NOV 17 1949 UK
MAAKUNTA-ARKISTO, VAASA THE GENAEOLOGICAL SOCIETY, UK
LANDSARKIVET, VASA AB. REKORD STOCKHOLM

Sorvalin hautausmaa on hiekkaperäistä maata ja se sijaitsee korkealla meren pinnasta. Kuvassa; Antero Pärssinen, Heikki Malkamäki, Leena Repo ja Eeva Malkamäki. Kuva: Kauko Hinkkanen.

Sukututkijat vierailivat Viipurissa

Suvannon seudun suku-tutkimuspiirin edustajia oli huhtikuussa 2008 tutustu-miskäynnillä Viipurissa. Ta-voitteena oli selvittää, mitä apua Viipurin maakunta-arkistosta löytyisi sukutut-kimukseen. Ensimmäisen matkapäivänä iltapäivänä tutustuimme Sorvalin hau-tausmaahan, jota on kun-nostettu vuoden 2007 ai-kana yhteistyössä suoma-lais-venäläisin voimin. Pal-jon on työtä jäljellä. Hauda-usmaa oli saanut kolkon kohtalon vuosikymmenien saatossa.

Toinen merkittävä koh-teemme oli Monrepos puisto – ranskalaisen kulttuu-rin pohjoinen keidas. Sie-

lunsa silmin voi vain aavis-ta, millainen luonnonkai-nis ja romanttinen puisto oli aikoinaan. Kierros Pat-terimäellä kuului myös oh-jelmaan.

Toisen päivän pääkohde oli Viipurin maakunta-arkisto, josta löytyi tutkimus-aineistoa moneen tarpee-seen. Osanottajien kiinnos-tus kohdistui 1700- ja 1800-lukujen aineistoon, joka oli pääosin ruotsinkielistä. Suomenkieli alkoi näkyä vasta 1800-luvun jälkipuo-liskon materiaalissa.

KAUKO
HINKKANEN

Monrepos puistosta avautuvat upeat näköalat jylhi-ne kalliorantoihin ja kaarisiltoineen. Kuvassa; An-tero Pärssinen ja Eeva Malkamäki. Kuvat: Heikki Malkamäki.

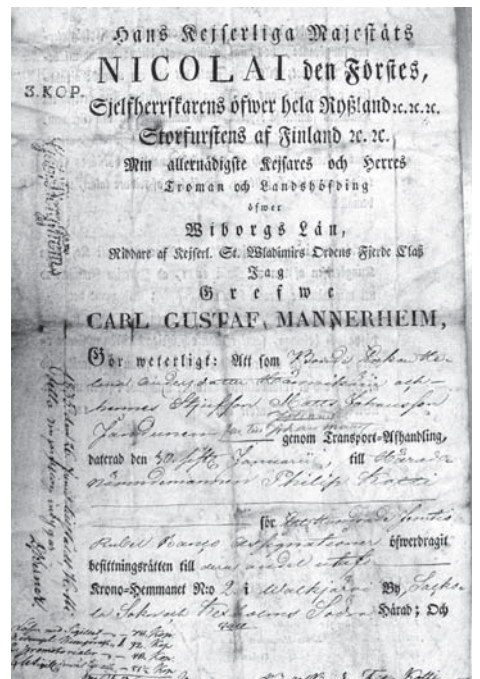
Pyhäjärven pitäjä.

(Addressi: Käkisalmi).

V:apua 600 + 400 mk myönn. 29/77. Kunnan sitoumukset m. m.: miesopille 150 ja naisopille 75 ruplaa ja kummallekin n. 2 tnr:alaa peitomaata. — Kk:jen asema, Wätkälän kylässä, Pyhäjärven lähellä, kouluille merkityllä maalla, tyydyttävän kaunis ja muuten edullinen, keskellä pitäjää; lähistössä oppilaille kortt. vähän. Matkaa läh. kyltiin 2 v., seurakn kirkolle 1 v. Yhteinen kluonous, oma, rak. 76, hyvällä kunn., sisältää 2 opetussalia, 2 käsityöhuonetta, 2 huon. ja kyökin kummallekin opille. Ilman vaihdosta ilmatorvilla. Ulkokuoneita tarpeeksi, kunn. Koulua ympäröi puutarhamaa ja istu-tukset, joita hoitaa op. ja opp:t. Köyhäin lasten vaatettamista varten on nimittön, rovasti M. Zitting'in kautta, lahjoittanut kkl:ille 2,000 mk. Kirjastossa 86 nid. Kkalujen ja op. välikappalten arvo n. 3,660 mk. Johtokn nyk. esimies: A. Sirén, pappi, 78.
1. Kk pojille. Suom. — 1/77. — 39. — 6,825.
Opettaja: Fredrik Auvinen 77.
2. Kk tytöille. Suom. — 1/77. — 29. — 6,825.
Opettaja: Ida Albertina Grönfors 77.

Viime vuosina on syntynyt monia koulu- ja kyläkir-joja. Lähdemateriaalia löytyy myös Viipurin arkis-tosta kuten kuvamme aukeama osoittaa Raudun ja Pyhäjärven osalta. Kuva on kirjasta ”Suomen kan-sakoulujen matrikkelit kevatlukukautena 1880”. Kuin-ka paljon onkaan vielä paikallistietoa löytymättä eri arkistojen kätkeistä?

Yllätyksiäkin löytyi. C. G. Mannerheimin vuonna 1835 allekirjoittama asiakirja. C. G. Mannerheim (1797 – 1854) oli kreivi, lakimies ja merkittävä luonnonutkija Suomessa. Hän toimi Viipurin läänin maaherrana ja vuodesta 1839 Viipurin hovioikeu-den presidenttinä.

Rakas äitimme ja mummmimme
Helmi Vappu KUKKO
o.s. Mustonen

s. 12.4.1917 Vpl.Pyhäjärvi
k. 9.4.2008 Hämeenkyrö

Kiitollisuudella muistaen
Asko
Anja perheineen
Arvo perheineen
Eila perheineen
Helvi perheineen
Tuomo perheineen

*Lähti lentoon enkeli taivaan,
tuli luokse väsyneen, sairaan.
Kosketi hiljaa posken nukkaa,
silitti hellästi hopeista tukkaa.
Nosti siiville äitimme armaan,
vei turvaan paikkaan varmaan,
isän viereen, tähtien taa.*

Äitimme toivomuksesta siunaus toimitettu
vain lähiomaisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Raimo Antti HIIRI

* 15.4.1934 Vpl.Pyhäjärvi
† 18.3.2008 Hämeenkyrö

Kaivaten ja hyvydestäsi kiittäen

Marjatta
Aila ja Kari perheineen
Tuula ja Seppo
Juha
Katri ja Vesa perheineen
sisarot perheineen
sukulaiset ja ystävät

*Jää lähellemme, Jeesus,
jää kaikkiin vaiheisiin,
myös luopumiseen, lähtöön,
suruihin suurimpiin.*

Virsi 464:4

*Hellästi, varoen heittääkää multaa,
on isoisan uurnassa kalleinta kultaa.*

Siunattu hiljaisuudessa. Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Rauni Linnea ALA-HEIKKILÄ

o.s. Kymäläinen

s. 5.7.1922 Vpl.Pyhäjärvi
k. 30.3.2008 Orivesi

*Niin väsyneenä loppumatkan kuljit,
uneen rauhaisaan sä silmät suljit.
On vain kaipaus ja suru sanaton,
mut tiedämme, sin hyvä olla on.*

Rakkaudella puolisoa, äitiä,
mummoa ja isomummoa kaivaten
Niilo
Sinikka ja Markku
Samuli, Anu ja Alex
Salme ja Reijo

Vieno-sisar ja muut sukulaiset
ja ystävät

Siunaus toimitettu 18.4.2008.
Lämmin kiitos osanotosta.

www.vplpyhajarvi.fi

Lille Annikki Hartikainen (o.s. Koppanen)

s. 21.2.1926 Varkaudessa
- kotoisin Vpl.Pyhäjärveltä
k. 2.3.2008 Merritt, BC

*Äiti sinä paljon kärsit kipuja
ja taistelit urheasti.
Meidän kaikkien oli luovuttava taistelusta
ja on lohduttavaa, että ei ole enää kipuja.
Lepää rauhassa isän vierellä.*

Rakkaudella ja kunnioituksella muistaen
Sirkka (Kalervo) Mia ja Brian perheineen,
Sinikka (Bob) Geza ja Jani perheineen,
Jouko (Karen) Chris and Senove perheineen
Leila (George) Alia, Anneli ja Gabe perheineen,
Risto ja Kari ja Maki,
Paula (Greg) ja Derek,
Susan (Brian),
12 lastenlasta ja 16 lasten lastenlasta,
kolme veljeä, Martti, Niilo ja Seppo,
ja muita sukulaisia Suomessa,
ystäviä eri puolilla Suomea ja Kanadaa.

Polttohautaus ja siunaus tapahtuvat myöhemmin
Burnabyssä, British Columbiassa.
Kiitos kukista ja korteista ja kaikille osaa ottaneille.
Omaiset

Rakkaamme

Niilo Luukkanen

s. 02.07.1929 Vpl. Pyhäjärvi
k. 18.04.2008 TAYS

Kaipaamaan jäivät

Sylvi

Lapset perheineen

Lastenlapset perheineen

Lastenlastenlapset

Sisko ja veli perheineen

Muut sukulaiset ja ystävät

*Oli kanssasi hyvä taivaltaa
kättäsi viimeiseen asti puristaa.
Sinut saatoimme rannalle ihanan maan
jäämme kyynelin sinua kaipaamaan.*

Siunaus toimitettu. Omaiset. Kiitos osanotosta.

Naapurin mummon hautajaiset

Oli kuulas syyskesän päivä,
kun naapurin mummo oli
saatettu haudan lepoon.
Päivä on jäänyt lähtemättömästi
muistoon entisistä ajoista,
kun mummo pääsi
ansaittuun lepoonsa.

Muistan, kun naapurin
naiset kokoontuivat suru-
taloon tekemään talkoilla
havuseppeleitä. Rautalan-
gasta tehtiin kehikko, jo-
hon havunoksia pujoteltiin.
Luonnosta haettiin kukat
seppeleeseen, riippuen
vuoden ajankohdasta.

Vainajaa säilytettiin ko-
tona ulkovarastossa laudal-
la, kuten sanottiin, hauta-
jaispäivään asti. Muistan
naapurin tytön tulleen sa-
nomaan: "Tule katsomaan,
kun mummon nenä on
vääntynyt." Aukaistiin ai-
tan ovi, tyttö vetäisi laka-
naa mummon kasvoilta, ja
sanoi "katso". Siinä sitten
ihmettelimme aikamme ja
läksimme pois.

Hautajaisaamuna ko-
koontui väkeä surutaloon,
vainajan arkku siirrettiin
hevosien vetämillä vanku-
reille ja arkun kansi au-
kaistiin; vainajan rinnan
päälle oli laitettu vihreitä
unelman oksia. Jätettiin jää-
hyväiset ja veisattiin lähtö-
virsi. Näin viimein matka
alkoi pitkässä hevoskolon-
nassa kohti kirkkomaata.

Sieltä palattua saattoväki
kokoontui pitkien pöytien
ääreen aterioimaan ja muis-
telemaan poisnukkunutta.
Tavallisemmin ruokana oli
hernerokkaa, karjalanpaisti,
piirakat ja kakkarat, jälki-
ruokana uunipuuro ja hel-
delmä- tai marjasoppa.

Sukulaisilla oli tapana
tuoda tuliaisiksi surutaloon
pullarinkilä, piirakoita tai
jotain muuta syötävää juh-
laa varten.

SUOMA
SAARINEN

Lille Annikki Hartikaisen muistolle

Lille Annikki, omaasukua
Koppanen, syntyi 21.2.1926
Varkaudessa, mutta asui ja
kasvoi Vpl.Pyhäjärvellä.
Hän avioitui Heikki Harti-
kaisen kanssa 1943.

Lille läksi evakkoon viik-
koa ennen juhannusta, niin
kuin monet muutkin kans-
saihmiset. Heikki oli rintam-
alla. Äiti kertoi, että evak-
kojuna oli täynnä ja hän oli
viimeisillään raskaana ja
hoiti myös veljeään, neli-
vuotiasta Niiloa. Poika pol-
vella äiti istui matkalaukun
päällä matkalla Kuopioon
isämme kotipaikalle. Perille
saavuttua hän sai ensim-
mäisen tyttärensä Sirkkan, joka
syntyi parin päivän kulut-
tua Siilinjärvellä 24. kesä-
kuuta 1944 – oli juhannus-
aatto.

Sodan jälkeen Lille ja
Heikki asuivat Mäntässä,
Kuorevedellä ja viimeiseksi
Kuopiossa Päivärannassa.
Heille syntyi kuusi muuta
lasta, Sinikka, Jouko, Leila,
Risto, Paula ja nuorin Su-
san sitten Kanadassa.

Kanadaan Lille ja Heikki
lapsineen lensivät maaliskuu-
n alussa 1957. He pää-
tyivät Port Arthuriin, Onta-
rioon. Nyt paikka tunne-
taan Thunder Bay, Ontari-
on nimellä.

Asuttuaan muutaman
vuoden Port Arthurissa per-
he muutti Torontoon. Sieltä
he siirtyivät Gravenhurst,
Ontarioon, jossa asuivat 25
vuotta kasvattaen perhet-
tään ja töitä tehden. Heikki
oli kirvesmies ja työn ohel-
la rakensi itselleen monta
taloa. Lille teki siivoustöitä,
oli Heikin oikea käsi raken-
nustöissä ja oli myös työssä
vanhainkodissa jäaden siel-
tä eläkkeelle. Lille ja Heikki
rakensivat yhdessä eläkepäi-
viksi kauniin hirsitalon Graven-
hurstiin, josta täytyi luo-
pua liian varhain.

Ei menneet eläkesuunni-
telmat niin kuin piti, sillä
vuonna 1958 Heikki sai oi-
kean puolen halvauksen ja
häneltä meni puhekyky ko-
konaan. Hän pystyi kävele-
mään kepin turvin, ja vii-

meiset vuotensa hän käytti
pyörätuolia.

Taas he muuttivat ja pala-
sivat takaisin Thunder
Bayhin ja asuivat Suomi
Koti -nimisessä vanhusten
asuntopaikassa.

Raskas sairaus ei turmel-
lut kummankaan elämän-
haluja, sillä he matkusteli-
vat kovasti. Suomessakin he
kävivät monta kertaa. Äiti
ajeli Floridaan useina talvi-
na yksin, joka oli heidän
nautintonsa. Isä alkoi hei-
kentä ja näytti siltä, että he
eivät enää voineet lähteä
Floridaan, ja Thunder Bayn
kylmät talvet pelottivat; niin
he päättivät muuttaa Briti-
sh Columbiaan, missä il-
mat ovat vähän lauhempia.

Siellä he asettuivat Burn-
nabiin, jossa on myös Fin-
nish Manor -niminen suo-
malaisten asuntotalo.

Lillen nautinto olivat kai-
kenlaiset käsityöt ja hän oli
aina innostunut jostain uu-
desta käsityöstä. Lille kutoi
mattoja, merkkasi tauluja,
virkkasi pitsiverhoja, sän-
gynpeittoja, torkkupeittoja,
vauvanpeittoja, töppösiä
ynnä muuta. Vielä sairau-
tensa aikana Lille jaksoi kut-
toa monia kymmeniä villa-
hattuja, jotka tytär Leila vil-
titti ihaniksi taideteoksiksi.

Heikki kuoli vuonna 2003
ja Lille jatkoi asumista Fin-
nish Majorissa vuoteen
2006. Sen jälkeen hän muu-
tti Kamloopsiin lähemmäs
tyttöjään. Äidin selkä oli
loukkaantunut ja rasittunut
vuosien mittaan, ja kipeytyi
viimein siihen pisteeseen,
että jouduttiin tekemään
leikkauksia, josta hän ei toipu-
nut koskaan. Äidin viimei-
nen vuosi oli erittäin kivul-
loinen. Muistutimme, että
siitä on kulunut 51 vuotta,
kun lähdimme Suomesta.

Lille sai viimein ansaitun
rauhan maaliskuun 2. päi-
vänä 2008. Hänet haudattiin
Burnabyssä 11.4. Hei-
kin viereen, lähiomaisten
läsnä ollessa.

Sisarusten puolesta tyttä-
resi

SIRKKA

Lahden Pyhäjärvikerho piti kevään viimeisen
kokouksen 8.5.2008 Ravintola Vanhassa Herras-
sa. Antero Pärssinen kertoi sukututkijoiden mat-
kasta Viipurin arkistoon. Kerho viettää tänä vuon-
na 30-vuotisjuhlaa ja kesän aikana kerholaiset
keräävät kuvia ja muistoja syksyllä julkaistavaan
historiikkiin. Oikein hyvää kesää Pyhäjärvi-leh-
den lukijoille, Mouhijärven juhlissa tavataan.

Lahden Seudun Vpl Pyhäjärvikerho

Rauni Linnea Ala-Heikkilä os. Kymäläinen nukkui ikkuineen 30.3.2008 Oriveden terveyskeskuksessa. Rauni syntyi Pyhäjärven Vernitsan kylässä 5.7.1922 Anni ja Juho Kymäläisen nuorimpana lapsena. Isä kuoli Raunin ollessa vasta 14-vuotias. Kolmelle tyttärelle jäi paljon työtä äidin apuna maatalossa.

Rauni oli nuori neitonon kun alkoi talvisota ja evakkomatka. Lähditte 7.12.1939 karjan kanssa kävelen Käikisalmeen ja sieltä junalla Alavuden kautta Kauhavalle, jonne saavuitte 10.12. Siellä kuoli puoli vuotta ja sitten muuttitte Tuuriin Kalle Kosken kartanoon. Kaikki kolme sisarusta olitte vieressä olevalla sahalla töissä, jonka paikalla nykyisin on Keski-sen kyläkauppa. Vieno sisarellesi syntyi siellä 1940 poika Pertti, jonka isä Wilho Hämäläinen oli sodassa.

Sitten koitti syyskuu 1941 ja saitte palata takaisin rakkaaseen Karjalakotiin. Siellä odottivat viljan puimiset ja perunannosto, jonka sotilaat olivat kylväneet. Perunat olivat kuitenkin pälletyneet. Elämä jatkui ja työtä teitte, peläten kuitenkin uutta lähtöä. Sitä onnea ei kestänyt kauan. Kesäkuussa 1944 tuli lähtö lopullisesti. Sinä Rauni ja sisaresi Lindan sekä naapurin Tellervo-tytön kanssa lähditte jalkaisin ajamaan karjaa. Matkanteko oli varmasti väsyttävää ja raskasta, jättäti koti eikä tietoa tulevasta. Kerroit, että yövyitte heinäladossa ja ostitte ruokaa taloista mat-

Rauni-tätini muistolle

kanne varrelta. Saavuitte Korpilahdelle, jonne muut olivat tulleet junalla. Pian teidät kuitenkin ohjattiin Orivedelle Ala-Heikkilän taloon. Niin sinä Rauni, Anni-äiti, sisaret Linda, Vieno ja hänen pienet pojat Pertti ja Kalevi olitte yhdessä saman katon alla. Sinulle Rauni, Ala-Heikkilän talo oli hyvin merkittävä evakkomatkan päätepiste. Talon Niilo-poika kiinnostui sinusta, avioituitte ja asetit asumaan Koivuniemen kylään. Saitte kaksi tytärtä, Sinikan ja Salmen. Sinikka asuu perheensä kanssa kotitalollansa, Salme Tampereella.

Anni-mummo, Vieno ja me lapset muuttimme Ikaalisiin, josta ostimme oman maatilan. Vierailut jatkuivat puolin ja toisin. Usein kävitte tyttöjen kanssa meillä Ikaalisissa, vaikka kulkuyhteydet eivät olleet hyvät.

Minäkin kävin pikkupoikana kesäisin teillä linja-autolla. Muistan ennen Naappilaa olevan ladon pellolla ja tiesin kohta jääväni pois autosta. Aina minua joku teistä oli vastassa. Kerran kävin veljeni kanssa

polkupyörälläkin.

Teit miehesi kanssa paljon matkoja ulkomaille kuin kotimaahankin. Pääsit useamman kerran käymään myös entisellä kotikonnulla Vernitsalla katsomassa tuttuja paikkoja. Kiintoisimmat kohteet koti, koulu ja rippikirkko, niistä ei ollut mitään jäljellä. Kerran oli Sinikka-tytärkin matkalla mukana. Itse olin kahdesti mukana ja minua kiinnosti kovasti vanhat asiat siellä Karjalassa. Kerroit kotimme paikasta, jossa olen syntynyt 1943, entisistä pelloista, metsistä, kellarin monttu oli paikallaan, iso mänty vieressä muistuttamassa entisestä ajasta. Näytit koulun paikan. Kerroit istuttaneesi koulun pihalle saarnin. Siinä se oli vieläkin, ei tosin se sama, mutta juurakosta levinnyt.

Niityltä keräsimme kulleroita, joita sisarene kanssa veitte isänne haudalle. Näytit koulun paikan. Sinulla oli mielettömän hyvä muisti ihan viimeiseen saakka. Olit usein Niilon kanssa veteraanikuntoutuksessa Ikaalisissa kaksi viikkoa kerralla. Soitit meille heti ja tapasimme. Loman loppuessa Sinulla oli kova kiire kotiin. Kysyinkin, mikä hoppu sinne on? Vastasit omenat odottavat. Olin innokas säilö-mään. Milloin olivat vuorossa omenat, kurkut ja sienet, joita Sinikka kantoi metsästä. Lukeminen oli yksi mieleisistä harrastuksista.

Viime vuosina kulkusi kävi vaikeammaksi. Autol-

la pääsit kuitenkin asioita hoitamaan. Olit elämässä luja kiinni. Soitit meille vielä helmikuussa ja kyselit kuulumisia sekä Vieno-siskosi vointia. Kuukauden kuluksi olin sitten sairaalassa. Maaliskuun viimeisenä päivänä tuli suruviesti. Olet nukkunut pois ja saanut uuden kodin.

Rauni Ala-Heikkilä siunattiin viimeiselle matkalleen Oriveden kirkossa 18.4.2008, omaisten, ystävien joukko ja Suomen ja veteraaniliippujen tehdessä kunniaa. Pastori Kari Mäkinen siunaus- ja jäähyväis-sanat saattoivat Rauni-tädiin Ala-Heikkilän sukuhaudaan. Muistotilaisuudessa puheiden ja virsien jälkeen Marja-vaimoni kertoi lyhyen muistelun Rauni-tädiin matkasta Pyhäjärveltä Orivedelle. Tyttäreni tytär Inka lauloi *Jumalan kämmenellä/ ei pelkää lintunen/ Jumalan kämmenellä/ ei pelkää ihmisen. Kaikella tilaa riittää/ kaikille paikoja on./ Jumalan kämmenellä/ ei kukaan ole turvaton. Jumala meitä kutsuu/ nyt suojaa turvataan/ Jumala meitä kutsuu/ ja kantaa voimallaan. Milloinkaan ei hän hylkää/ lastensa kanssa hän on/ Jumalan kämmenellä/ ei kukaan ole turvaton.*

Raunia jäivät kaipaamaan Niilo-puoliso, Sinikka ja Markku, Salme ja Reijo, Samuli ja Anu sekä pikkua-Alex, jonka kehitymistä isomummu sai pienen aikaa seurata. Kaipaamaan jäivät myös Vieno-sisko sekä muut sukulaiset ja ystävät. Ystävyydellä ja kaipaustella muistelen Sinua Rauni-täti sisaresi poika

KALEVI HÄMÄLÄINEN

Nuijan varresta

Keväisiä uutisia

Kevät tuli tänä vuonna tavallista aikaisemmin. Odotettu matka Savannon seudulle toteutui toukokuun alussa. Esitän tässä lyhyesti omia havaintojani matkaltamme, päätoimittaja kertoo asiasta tuonnempana lisää.

Toisena matkapäivänä ajelimme Sakkolan tutustumaan sen lukuisiin kyliin, tärkeimpiin nähtävyyksiin ja viime sotien taistelupaikkoihin. Kuivaa, mutta kuoppaista tietä myöten taivata kuljettajamme Markku Nuora ajeli Haparaisiin, Keljaan ja Vilakkalaan asti ja olisipa päässyt pitemmällekin, mutta jätimme Taipaleenjoen tällä kertaa katsomatta. Sakkolan lentokentän portillakin piipahdimme ja sitten minulle uusina paikkoina pääsimme katsomaan Petäjäjärven aluetta ja sen laajoitusmaa muistomerkkiä. Entisen emäntäkoulun paikkakin tuli tietoomme. Petäjäjärven rautatieasemalla kävisimme "junilla" ihmettelemässä nykyä. Erinomaisen opastuksen lisäksi saimme kuulla siellä syntyneiltä henkilöiltä omakohtaisia muistoja aikaisemmin eläystä elämästä.

Ruokailun jälkeen tiedustelin mahdollisuutta käviästä Pyhäjärvellä. Kyllä se oli yksi retken kohokohtia piipahtaa taksilla keväisellä kirkkoaholla ja muistomerkeillä Reinon ja tulkin kanssa. Tarkastelimme tulevia työkohteita ja teimme suunnitelmia toukokuun talkoomatkaa varten. Kävimme Musakalla varmistamassa majoituksen ja muut käytännön asiat. Kiitos Lena iltakahvitarjoiluista. Pysähdyimme tervehtimässä Käikisalmen kaupunginsairaalan ylilääkäriä Kasakovia, joka viettää ansaittuja eläkepäiviään Pyhäjärvellä. Yllätys ja ilo nähdä oli molemmipuolinen. Olivat tietoisia talkoomatkastamme ja lupasivat tulla katsomaan työmme tuloksia.

Vuokselaan tutustuimme kolmantena matkapäivänä Taisto Virkin perusteellisella opastuksella. Taas meillä oli onni matkassamme kun pääsimme ajamaan linja-autolla Vuokselan kirkolle asti, vaikka sivutiet hoitamattomia olivat hyvin kuopaisia. Pähkinäsaaren rauhan raja, kuntakeskus ja monet nähtävyydet olivat minulle uutta ja herättivät ansaittua kiinnostusta. Paluumatkalla piipahdimme kasarmien alueella ja viehättävässä uudessa tsasonnassa. Sitten olikin aika kiireh-

Yrjö Kaasalainen Pyhäjärvellä sankarihaudan muistomerkillä 2.5.2008.

tiä majoituspaikkaamme Kiviniemen uudistettuun Losevskaja hotellin valmistumaan illallisille venäläisten kuntajohtajien kanssa.

Hyvissä ajoin olimme paikalla odottelemassa illan vieraita. Emme pettyneet, kun Käikisalmen uuden kaupunginjohtajan lisäksi monta muuta uutta henkilöä saapui illallistilaisuuteen, olipa joukossa aina hyväntuulinen ja iloinen johtaja Nikolai Ivanovitš Babin Pyhäjärveltä. Esittelyjen jälkeen ilta kului nopeasti ruokailun ja lukuisien maljapuheiden siivittämänä. Taitavana päättulkina toimi Nadja Hirvonen ja hänen lisäksi kiitokset ansaitsevat Kaisa Paukku sekä Jukka-Pekka Mustonen. Tilaisuudesta jäi mieluisat muistot ja näkemiin toivotukset saattavat toteutua.

Paluumatkalle lähdimme sunnuntai aamuna Kivennavan kautta. Kyllä se oli hitaasti ajettava tie, mutta läpi päästiin. Päätielle päästyämme matkanteko nopeutui ja Viipurin saavuinne tuossa tuokiossa. Ruuhkaa ei ollut rajalla, mutta ehkä sen vuoksi Suomen tulissa jouduimme kantamaan matkatavaramme tulilin kautta!

Yhteenvetona toteaisin, että tämä matka kannatti tehdä ja muistelemista riittää. Kiitos Sakkolan ja Vuokselan säätiöiden edustajat hyvin suunnitellusta ja järjestetystä matkasta. Mukavasta matkaseurasta kiitos, niin tulleille kuin nyt tukuksi tulleille ystäville. Rautu ja Metsäpirtti ovat vuorossa ensi vuonna. Iloisiin kuulemiin ja näkemiin!

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Hallituksen puheenjohtaja

Raimo Hiiren muistolle

Olin toisella vuodella kun ainoa veljeni syntyi. Asumme Pyhäjärven Konnitsassa, Hiiren suurperheessä. Rovasti Viika kävi kastamassa kylän lapsia. Veljeni sai nimen Raimo Antti. Isän suvussa kolmattasataa vuotta on Antti-nimi periytynyt pojille.

Raimo oli kiltti, rauhallinen ja vanterala lapsi, toisin kuin minä, joka olin vilkas ja jokapaikkaan kerkiävä. Niinpä usein kuuluikin: se tyttööhön se taas. Raimo oli alle vuoden, kun muuttimme omaan uuteen kotiin, raittiiseen ja turvalliiseen. Olimme rakastettuja, leikimme lapsuuden leikkejä, vuosien myötä leikkikaverien piiri kasvoi ja oma mummolakin oli siinä lähellä.

Alkoi karjalaisten diaspora – talvisota. Isä oli jo rintamalla. Ylistarolaiset sotilaat jäivät vielä kotiin odottamaan rintamalle käskyä. Heidän nuori komentajansa kehoitti ottamaan heti yhteyttä kotiin, kun tiedämme määrin. Naapurin hevosen kyydissä nyssäköinemme pääsimme asemalle ja sieltä härkävauunsa kohti turvaa. Lotat ruokkivat meitä asemilla. Alavus oli määrinäämme. Saimme pah-

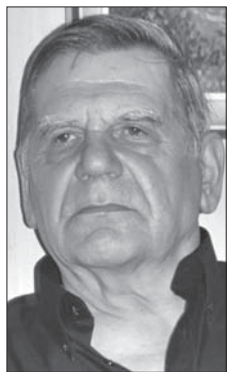
viset nimilaput kaulaan ja seuraavana päivänä seisoimme pihalla isäntien valittavana. Pääsimmehyvään taloon, varmasti siksi, että olimme pieni perhe.

Joulu oli Raimolle ja minulle iloinen. Saimme Ylistarosta paketin; Raimo hevosen, minä nuku – ensimmäiset lelumme kotijääneiden tilalle.

Kesällä -1940 vierailimme Ylistarossa. Alavudella asuimme kauimmin Vemäjäjärvellä, silloin perheemme jäsenenä oli myös äidin täti.

Oli juhannusaatto. Isä tuli yllättäen lomalle iloksemme, mutta aatto päättyi suureen hätään kun Raimo joutui onnettomuuteen. Parannimen oli hidas ja tuskallinen, ihmeellinen varjelu oli ollut mukana kuitenkin.

Huhtikuu v. 42 oli riemuisa. Alkoi junamatka kotiin Karjalaan. Koti oli säilynyt ehjänä. Elämä juurilla oli puutteellistakin, mutta onnellista. Koulu alkoi toimia, olot normaalisoiutuivat. Raimo heräsi vähän äidin kanssa kalareisuille jo ennen koulun alkamista. Meillä oli lemmikkikaneja joita hoisimme, leikimme ja kisailimme Leikka-aholla jonka rinteessä

kyymeniet törmäpääskyt pesivät, keinuimme paljon, mutta oli meillä kerholaisina kasvimaakin hoidettava. Pellon pientareilta keräämämme mansikoita pujotimme heiniin.

Uusi sota raunoitti taas elämämme. Äiti varasi junasta paikat tätilleen ja meille, ajatuksena kulkea itse pyörän ja siihen lastattujen tavaroiden sekä lehmien kanssa. Täti kuitenkin kieltäytyi ehdottomasti junamatkasta peläten, että hän kadottaa meidät vilkkaat lapset. Tuo juna oli se joka Elisenvaaraassa pommittettiin. Me kävelimme mummolan hevosen perässä mäksillä, pölyisiä teitä turvaan. Määrinäämme oli Multia. Kun isä pääsi sodasta, muuttimme taas

Alavudelle. Vanhempamme kokivat varmasti raskaana kodin ja yhteisön jopa karjalaisen kulttuurinkin puutteen, me emme sitä ymmärtäneet, murrekin jäi kavereiden ja koulun ohessa. Viikot olivat selkeitä, lauantaina äiti leipoi karjalanpiirakat ja lihapiipit kypsyi uunissa, koti siivottiin ja saunottiin. Alkoi pyhän odotus. Me lapset kävimme koulua ja auttelimme vähän kotona taitojemme mukaan. Mikkelinpäivän aikaan v. 45 saatiin koulusta lomaa. Raimo tahtoi mennä kaverinsa kotiin naapuriin auttamaan puimissa. Vasen hihha tarttui koneen teriin ja käsi ope- roitiin Seinäjoen sairaalassa. Muistan tuskan, isän askeleet edestakaisin möyhään yöhön.

Raimon oikea käsi vankistui, tuntui että siinä oli kahden voima. Hän hiihti, urheli, metsästä ja teki työtä jopa pikkutarkasti.

Raimo oli vaatimaton, positiivisesti elämään suhtautuva.

Oma kotimme rakentui aikanaan Viljakkalaan. Suuri ilo oli sekin kun saimme Leena-siskon.

Ei kuolema tee kipeää vaan rakkauden.

Jonakin hetkenä ymmärrämme enemmän kuin nyt.

LAURA ORHANEN

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat
Mouhijärvellä
19.-20.7.2008

Heimo Punkan synnyinkoti oli Musakanlahdessa

Heimo Punkka syntyi Musakanlahdessa maanviljelijäperheeseen 1926. Vanhemmat Juho Punkka oli Musakanlahdesta ja Lyyti Haapasaari Ylläppästä. Perheessä oli jo tyttö Toini ja Heimon jälkeen syntyi Aimo. Perheen lapsista Heimo on enää elossa.

Musakanlahden koulupiiri perustettiin 1906, mutta uusi koulutalo valmistui vasta 1915. Koulua pidettiin siihen asti Heimon isän **Juho Punkan** talossa. Koko koulupiirin toiminta-aikan koulun opettajana toimi **Kaarlo Koivusalo**, jonka ensimmäinen vaimo oli Heimon äidin sisar, Sortavalan seminaarista valmistunut **Josefiina Haapasaari**. Hän oli koulussa käsityön opettajana. Heimo kävi kyseistä koulua neljä luokkaa.

Sodan aikana hän palveli Laatokan rannikkotyöstössä Vahtiniemen linnakkeessa. Sortanlahdessa oli saksalaisten sotilastukikohta ja saksalaiset kaatuneet haudattiin Pyhäjärven hautausmaahan. Heitä haudattiin sinne kaikkiaan 26 sotilasta. Heimo ja Purasen Eino Mustaniemen linnakkeesta olivat usein kunnia-vartiosta hautauksen ajan. Rovasti Wiika puhui sujuvasti saksaa ja koko toimistut oli saksankielinen.

Jatkosodan jälkeen Pun-

kan perheen evakkotie vei Multialle. Heimo oli liikkuvaisista sorttia. Hän kulkui metsätoissa ympäri Suomea aina Lappia myöten. Itä-Suomen savotoilla hän sahasi niin sanottuja Egyptin parruja, toimi kirvesmiehenä ja teki monenlaisia töitä.

1948 Punkan perhe sai niin sanotun ”kylmän tilan” Mouhijärvellä liki Hämeenkyrön rajaa. Heimo isänsä kanssa teki tilalle kaikki rakennukset ja urakoi vielä muillekin taloista niin Hämeenkyröön kuin Mouhijärvellä. Kirvesmiehille oli silloin runsaasti töitä tarjolla.

Vuosi 1951 oli Heimo Punkalle hyvin merkittävä vuosi. Hän avioitui hämeenkyröläisen Liisi Muu-
mäen kanssa ja hänet hyväksyttiin Tampereen teknilliseen kouluun. Rakennusmestariksi hän valmistui 1954. Ensimmäisen työpaikan hän sai Raumanlaisen säästöbetonin palveluksessa. Perhe asui Lempäälässä.

Miten sinusta tuli mouhijärveläinen?

– Mouhijärvellä Uotossa oli suunnitteilla uuden koulurakennuksen rakentaminen. Kunnassa ei ollut rakennusmestarin virkaa, joten kunnanhallituksen puheenjohtaja pyysi minua työn valvojaksi kunnan puolelta. Hoidin hom-

man ja sen jälkeen Mouhijärvellä perustettiin rakennusmestarin, rakennustarkastajan virka. Hain virkaa, minut hyväksyttiin ja muutin Lempäälästä perheeni kanssa Mouhijärvelle 1956. Rakennustarkastajan virkaa hoidin eläkeikäni asti eli 35 vuotta.

Kunnan rakennustarkastaja valvoo kaikkea kunnan alueella tapahtuvaa rakentamista ja on päätöksillään melkoinen vallankäyttäjä. **Olitko sinä Heimo päätöksissäsi ehdoton vallankäyttäj?**

– Tämä vallankäyttö sanana on liian voimakas. Kyllä kaikista rakennuspiirustuksista ja rakentamiseen liittyvästä keskusteltiin rakentavasti ja tasavertaisesti yhdessä rakentajan kanssa. Mutta oli yksi asia, jossa olin ehdoton. En hyväksynyt tasakattoa omakotitaloihin. Tämä asenteeni oli niin selvä täällä Mouhijärvellä, ettei kukaan edes yrittänyt ehdotella. Tämä päätös oli kyllä rakentajien parhaaksi. Kattojen uudelleen rakentaminen harjakerkeuteen on nyt myöhemmin tullut monelle hyvin kalliiksi.

Heimo on Liisi-vaimon kanssa asunut rakentamassaan omakotitalossa Mouhijärvellä 40 vuotta. Perheeseen syntyi viisi lasta ja heidän myötä on viisi lastenlasta. Karjalassa on tul-

lut käytyä jo 11 kertaa. Synnyinseutua on esitelty vaimolle, lapsille ja lastenlapsille sekä muille sukulaisille. Heimo on jokaisesta matkasta tehnyt muistinpäntö kuvineen. Ja rakennustarkastaja on rakennussien tarkastaja myös Karjalassa. Vuonna 2000 hän merkitsi muistiin kaikki pystyssä olevat entiset talot Musakanlahdessa. Samoin hän huomioi sieltä venäläisten rakentamiset. Niissä ei paljon ole kehumista. Mutta luonto ja kaunis Kiimajärven selkä, siinä silmä lepää.

SALME RINTALA

Entisen kotitalon portilla 5.9.1988, 45 vuoden tauon jälkeen.

Muistiinpanoja Musakanlahdesta

Tein kotiseuturetken Musakanlahteen vuonna 1988, matka alkoi Viipurista yksityisautolla. Matka oli sikäli mielenkiintoinen, että kylä kuului tällöin vielä kiellettyyn alueeseen jonne turisteja ei päästetty. Sitten minä nämä rajoitukset poistettiin ja kylään pääsi vapaasti kulkemaan. Tällöin alkoi meidän vuosittainen vierailu entiseen kotikylään.

Sotien jälkeen Neuvostoliiton taholta alettiin asuttaa asujista tyhjiä kyliä. Niinpä Musakanlahteenkin tuli uusia asukkaita entisiin karjalaisiin taloihin. Meidänkin kotitaloomme, Juho Punkan taloon, tulivat uudet asukkaat jo 1947. Kylään tuotiin karjaa ja pelloilta niitettiin heinät karjan rehuiksi. Pietarista tuli kesäisin loman viettäjiä kauniille maisemille ja rannoille. Nämä loman viettäjäit alkoi rakentaa itselleen uusia asuinrakennuksia. Rakennuspaikkana oli useimmiten pellolta saatu rakennuspaikka.

Meidänkin pellolla maantien toiselle puolelle oli rakennettu kaksi uutta asuinrakennusta. Samoin Karvasen entiselle pellolla maantien varteen oli tehty uusi asuinrakennus. Tuomas Musakan ja Antti Musakan väliselle pellolle oli tehty rakennuksen pe-

rustus, mutta rakentaja oli hävinnyt. Juho Nurmelan navetan yläkertaan tehtiin uutta asuntoa. Juvosen Tuomaan pellolle oli tehty asuinrakennus. Alamäen Juhon ja maantien välinen peltö oli rakennettu täyteen uusia asuinrakennuksia. Antti Juvosen ja Juho Vullin entiset asuinrakennukset oli purettu ja tilalle tehty uudet asuinrakennukset. Virolaismäen Vullin talo oli myös purettu ja tilalle tehty uusi asuinrakennus. Eemil Stenforssin asuinrakennus oli purettu ja tilalle tehty uusi asuinrakennus. Simo Musakan (Paamat Simon) peltoalueet olivat alkaneet kiinnostaa lomarakentajia.

Varsinaista rannoille rakentamista kuten Suomes-
sa, ei ainakaan Musakanlahdessa ollut tapahtunut, sillä Kiimajärven rannat olivat ainakin vielä vapaat rantarakentamisesta. Kylän entisillä sivukulmilta olivat kaikki rakennukset niin asuin- kuin talousrakennuksetkin purettu pois ja näistä saadut tarvikkeet kuljetettu peruskiviä myöten pois.

Kylän pellot olivat pahoin vesottuneet ja sivukulmilla pellot kasvoivat vahvaa metsää. Entinen vielä pystyssä oleva rakennuskanta oli pahoin ränsis-

tynt ja korjauksen tarpeessa jopa purettavissa. Metsiä ei ollut hakattu ja ne olivat hyvässä kunnossa. Varsinaista kokovuotista pysyvää asutusta kylässä oli erittäin vähän. Asiaa tiedusteltaessa ilmoitettiin kylässä asuvan ympäri vuoden vain 4-5 perhekuntaa. Kylässä ei ole kauppaa vaan lähin kauppa-alue on naapurikylässä Tiutulla. Kauppa-auto käy kaksi kertaa viikossa. Posti kulkee kerran viikossa. Ehkä nämä seikat ja se, että kylässä ei ole vakinaisia työpaikkoja, vaikuttavat siihen että varsinainen kokovuotinen asutus on kylässä vähäistä.

Entiseen kotitaloomme 1947 asumaan muuttanut Lidia Kositsina Ivanovan perhe tuli Pietarista. Heille annettiin kotitalomme talousrakennukseen ja kaksi hehtaaria peltotä talouskäyttöön. Perheeseen kuului silloin myös 4-kuukauden ikäinen Nina tytär. Vakinaisia asukkaita kylään ei heistä kuitenkaan tullut, vaan he asuivat meidän entisessä kotitalossamme vain kesäisin toukokuusta syyskuun alkuun, viljellen perunaa ja juurikasveja. Talveksi Lidia perheineen muutti Pietariin, jossa heillä 1h+k+wc-pesutilan ja parvekkeen käsittävä huoneisto kerrostalon 14-tois-

ta kerroksessa.

Vuonna 2000 entisessä kodissamme asuivat kesäisin Lidia Kositsina lisäksi hänen tyttärensä Nina Siljovna ja hänen tyttärensä Lida. Lidian tytär Nina Siljovna on sidottu pyörätuoliin. Hänen tyttärensä Lida opiskelee lääketiedettä Pietarin yliopistossa.

Lidia Kositsina on 74-vuotias eläkeläinen ja hänen tyttärensä Nina on myös eläkkeellä. Lidia kertoi, että kun hän jäi eläkkeelle, häneltä poistettiin toinen puoli viljelysmaasta. Syytä hän ei maininnut.

Juho Punkan talo 29.6.1997, eli Heimon entinen kotitalo.

Alakuvassa ruokaillaan kotitalossa 4.7.1994. Vas. Heimo ja Liisi Punkka, lääketiedettä opiskeleva Lida, Heimon vaimon tytär Sari, isoäiti Lidia Kositsina ja Sarin aviomies Seppo Virtanen.

Musakanlahdessa pystyssä olevat entiset asuin- ja muut rakennukset vuonna 2000

Kansakoulu

Seuratalo

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Asuinrakennus

Kaasalainen Heikki

Kaasalainen Juh

Juvonen Tuomas

Virolainen Mikko

Musakka Antti/Heikki

Karilainen Matti

Musakka Antti

Musakka Tuomas

Nolo Tahvo

Punkka Juh

Soikkeli Matti

Kaasalainen Maria

Kaasalainen Jooseppi

Nolo Tuomas

Kaasalainen Antti

Nurmela Juh

Lehto Antti

Kaasalainen Yrjö

Musakka Simo

Silvasti Toivo

(Alamäen Heikki)

(Alamäen Juh)

(Matilais Antti)

(Heikkilä Mari)

(Määttä Joska)

(seppä Nolo)

Heikkilä Antti)

(Paamat Simo)

HEIMO PUNKKA

Musakanlahden kansakoulu 3.7.1993. Nykyisin koululla asuu kaksi perhettä.

Musakanlahden Nuorisoseurantalo 5.7.1993.

Juhon Nurmelan talo ja talon väkeä 25.7.1996.

Tahvo Nolon talo 1.7.1994.

Mikko Virolaisen talo 5.9.1988.

Heikki Kaasalaisen talo 5.9.1988.

Antti Kaasalaisen talo 5.9.1988.

Vinttikaivo Antti Musakan talo pihalla 1.7.1998 hyvin toimivana vuosikymmenistä huolimatta.

Tuomas Nolon talo 5.9.1988.

Tahvo Juvosen talo 1.7.1997. Kuvat: Heimo Punkka.

Viljo Kukolla Tiitua on tarkasti muistissa

Agrologi **Viljo Kukko** muutti Mouhijärvelle 1971. Hän on syntynyt 1923 Tiitualla. Vanhemmat Tuomas Kukko ja Maria os. Kaasalainen. Perheessä oli kahdeksan poikaa ja yksi tytär. Viljo osallistui jatkosotaan rajajääkäripataljoonassa. Hän osallistui taisteluihin konepistoolimiehenä ja ryhmänjohtajana Syvärin sillanpääsemassa, Aunuksen kannaksen vetäytymisvaiheessa ja Loimolanjärvellä 1944.

Sodan jälkeen hän kävi Keski-Pohjanmaan maamieskoulun ja Mustialan Maamiesopiston ja suoritti alan kurssia, seminaareja sekä opintomatkoja Ruotsiin, Tanskaan, Norjaan, Romaniaan ja Ranskaan.

Vuonna 1962 hän avioitui Kirsti Bergin kanssa, jonka syntymäpaikka on Uukuniemi. Perheeseen syntyi kaksi poikaa ja nyt on viisi lastenlasta. Elämäntyönsä Viljo Kukko on tehnyt Valion AIV-konsulenttina ja sen myötä koko Suomi etelästä pohjoiseen tuli hyvin tutuksi. Työn myötä hän on asunut usealla paikkakunnalla. Mielellä oli kuitenkin saada pysyvä asuinpaikka jostain kauniista pitäjistä. Se kaunis asuinpaikka löytyi Mouhijärveltä 1971, ja sinne hän rakensi talon.

Viljo Kukolla oli aikaisemmillä paikkakunnilla

Argologi Viljo Kukko.

useita kunnan luottamus-toimia ja niin niitä kertyi Mouhijärvelläkin. Hän oli Mouhijärven keskusvaalilautakunnan, verolautakunnan, tutkijalautakunnan ja perintöverolautakunnan puheenjohtaja, Osuuspankin valvontatarkastaja ja vakuustarkastaja ynnä muuta.

Pyhäjärven pitäjän länsireunalla sijaitseva Tiitua on Viljolla tarkasti muistissa ja hän luetteli muutamia keskeisiä asioita kylästä.

Tiitua oli kaunis, vireä kylä

Kaunis Kiimajärven rantamaisema ympäröi kylän.

Siellä oli monia puhtaita, hiekkarantaisia ja kirkasvesisiä uimarantoja.

Kunnantoimisto ja kirkko olivat kaukana. Kesällä matkaa 24 kilometriä ja talvella Kiimajärven jäätä pitkin 12 kilometriä. Mutta esimerkiksi Sakkolan rautatieasemalle vain muutama kilometri. Samoin Sakkolan meijeri oli yhtä lähellä.

Kylälle tyypillistä oli niin sanottu luontaistalous eli työ ja ruoka tuli omalta tilalta. Se oli oleellista muuallakin Suomen maaseudulla.

Suurin osa kylän asukkaista oli maanviljelijöitä. Lähes joka tilalla oli hyvin monipuolinen karja. Hevosia, lehmä, sikoja, lampaita ja kanoja. Näiden lisäksi oli kissoja, muttei koiria lainkaan. Maataloudessa oltiin hyvin edistyskellisiä. Peltot ja oljo salaojitettu ja soke-rijuurikasta viljeltiin.

Tuloista ja ansioista lienee suurin ollut maidon myynti. Metsätulot, työtulot, lihakarjan myyntiä – vasikoiden, sikojen ja lampaiden – talvella nuottakalastusta, josta kalat vietiin myyntiin Pietariin, sekä soke-rijuurikastulot.

Harrastukset. Kylässä oli erittäin vireää nuorisoseura ja urheilutoiminta. Näyteltiin ja lausuttiin runoja.

Esitettiin muun muassa Roinilan talossa ja Seitsemän veljestä. Harrastettiin yleisurheilua, hiihtoa ja pesäpalloa. Tiitua oli jakautunut kahteen osaan, Kiiskinlahti ja Kylänpää, ja näiden osien välillä kilpailuja oli niin kesällä kuin talvella. Tiitualla oli erinomaisen urheilukenttä.

Kesällä niin verkko- kuin katiskakalastus oli monen harrastuksena. Talvella pidettiin ravikilpailuja Kiimajärven jäällä. Pyhäjärvellä oli useita hyviä hevoskavattajia, mutta Matti Sipiläinen Tiitualla oli ylitse muiden. Hänen hevosiaan on merkitty kantakirjaan 12 oritta ja melkein yhtä monta tammaa, mikä on varsin kunnioittava saavutus alallaan, ei vain Pyhäjärven, vaan koko Suomenkin olot huomioon ottaen.

Kiinteistö.

Tiitualla oli 47 asuintaloa Johannes Puputti laskeman mukaan ja sen lisäksi, kansakoulu, Nuorisoseuran talo, Tiituan Saha ja Mylly, josta vientiä Uuraan sataman kautta ulkomaille. Sahausta raamisahalla tehtiin talvella yötä päivää kolmi-vuorotyössä. Saha oli suuri työnantaja.

Kylän ”merkkihenkilöitä”.

1. Väinö Kaasalainen filosofian maisteri, kansan-

korkeakoulun johtaja, kansanedustaja ja puolustusministeri. 3. Juhon Pärssinen kova kunnallismies, lautamies ja kansanhuollon johtaja. 4. Kaarlo Koivusalo opettaja. Hänen poikansa Aulis opetusneuvos. 5. Pekka Ikäheimo maatalousneuvoja. 6. Juhon Kukko Pyhäjärven Palovakuutusyhdistyksen toimintajohtaja (1930-35). 7. Tuomas Kukko Tiituan Saha Oy:n toimitusjohtaja. Urheilussa kunnostautuivat Väinö Kukko, Nestori Kaasalainen, Veikko Sipiläinen, Aulis Koivusalo ja Aaro E. Kukko.

Muuta harvinaista siihen aikaan.

Kylällä oli sähkövalot ja oma puhelinkeskus. Kylän nuorisio jatkoi kansakoulun jälkeen monissa oppilaitoksissa, Käkisalmen yhteiskoulussa, maamieskoulussa, kansanopistossa ja emäntäkoulussa. Peltot ja raivattiin ja Koivumäen talossakin 0,5 hehtaaria per vuosi, ja peltot ja myös sala-joitettiin. Pietarin valot näkyivät ja Kronstadtin valot loisivat kirkkaina. Se oli siis sitä aikaa, kun me karjalaiset asuimme Tiitualla.

SALME RINTALA

Karjalaiset Kesäjuhlat 13.-15.6.2008: suurtaapahtuma valloittaa Tampereen

Karjalaiset Kesäjuhlat ovat karjalaisenhenkisen väen vuosittainen suurjuhla. Viikkoa ennen juhannusta järjestettäviin Tampereen juhlin odotetaan pitkälti yli 10 000 nousevaa yleisö määrää. Tampereen sijainti on juhliin tulijan kannalta erinomainen. Tampere ei ole syrjäinen ja ”kaukana kaikesta.”

Runsaasta ohjelmatarjonnasta löytyy jokainen itselleen mieluista katsottavaa ja kuultavaa. Perinteitä kunnioittaen – uuteen suuntautuen. Näin voi Tampereen juhlien sisältöä luonnehtia.

Paljon toivottu ulkoilmajuhla

Perinteitä edustaa Karjalaisseurojen Tampereen piirin omien väen vahva osuus juhlaohjelmassa. Uutta ilmettä juhlaan tuo se, että juhlapuhujana esiintyy tämän lehden painoon mennessä olevan tiedon mukaan äskettäin ulkomaisesta tehtävin nimitetty Aleksander Stubb.

Karjalainen väki on usein istäntynyt sunnuntain päivä-

juhlaa järjestettäväksi ulkoilmajuhlana. Nyt sellainen saadaan. Sunnuntain päiväjuhlassa liput liehuvat kaupungin keskustassa sijaitsevalla Ratinan stadionilla. Värikäs karjalainen kulkue valloittaa kaupungin halki johtavan Hämeenkadun. Lähtöpaikka on Pyyntikenttä.

Lauantain avajaisjuhlan, kuorokavalkadin ja juhlatanssin paikkana on Tampere Areena, joka sijaitsee jäähallin tuntumassa.

Hämeeseen eniten siirtokarjalaisia

Tampereen ja Pirkkanmaan seutu on toiminnallisesti erittäin vahvaa karjalaisen kulttuurin aluetta. Tällä on taustana se, että sotien jälkeen silloiseen Hämeen läänin muutti yli 72 000 siirtokarjalasta. Se on enemmän kuin mihinkään muuhun läänin maassamme.

Karjalaisseurojen Tampereen piirin 22 jäsenseuraa järjestävät joka vuosi alueellaan lähes 250 kulttuuritapahtumaa ja –tilaisuutta. Näin ovat löytäneet

eväät tehdä karjalaisia juhlaohjelmia kunnioittava ohjelma pääosin oman seuraavan voimin. Toki muutamia nimeä ulkopuolinen esiintyjä on tarvittu tuomaan lisää mielenkiintoa tapahtumaan.

Alueella tehtävän karjalaisen kulttuurin voimasta tuorein näyttö on viime vuodelta. Karjalan Liiton toimintakilpailussa Kangasalan Karjalaseura voitti sarjansa ja piirien kilpailussa Tampereen piiri sijoittui toiseksi.

Seminaarissa esillä sotakorvaukset

Juhlaseminaarin aiheena on Sodan viulut maksivat rautakourat ja pumpulitehtaan työt. Tilaisuuteen osallistuu nimekäs joukko tutkijoita ja muita asiantuntijoita. Seminaariin liittyy Museo-keskus Vapriikissa avoimena näytellyt *Kahdeksan vuoden urakka – Suomen sotakorvaukset*.

Viuhdetieteilijä / kansanedustaja *Mikko Alatalo* laulattaa yleisöä perjantai-iltana Vanhan Kirjaston puistossa.

Nuoret järjestävät omaa ohjelmaa Sompolan koululla. Lukuisista nuorten tapahtumista mainittakoon Kansantanssikonsertti ja *Sari Kaasisen* konsertti.

Sukututkijoille on varattu tiloja niin Tampere Areenassa kuin Ratinan stadionilla.

Tampereen piirin ”lippulaiva”, Kangasalan Karjalainen Kulttuurikeskus Äijälä, on Kesäjuhliissa esillä oheiskohteena. Äijälä esitellään myös Tampereella Käsi- ja taideteollisuuskeskus Verkarannan erikoisnäyttelyissä.

Pyhäjärveläiset, heidän jälkikasvunsa ja muu juhla-väki ovat lämpimästi tervetulleita kesäiseen suurjuhlaan!

Tulethta Siekii...

KAUKO ÄIKÄS

Juhlatoimikunnan jäsen,
Karjalaisseurojen Tampereen piirin aluevastaava

Pitäjäseurojen kyltit kuuluvat juhla-kulkueeseen. Kuva: Paula Penttilä.

Juhlakanslia 040 7395282 ja 044 2815047

Majoitusvaraukset,
Lomalinja (03) 3140 3300
www.lomalinja.fi
lomalinja@lomalinja.fi

Karjalan Liitto,
(09) 72 88 170
Satu Hallenberg, 050 55 31 316, www.karjalanliitto.fi

Karjalaisseurojen Tampereen piiri
Tuomo Nenonen,
050 30 89 349
Ritva Surakka
040 73 95 282
Kauko Äikäs
041 50 60 523

Matti Hassin taidokasta koristeveistoa huonekaluissa. Keskellä vipujousikennutuoli on 1800-luvun mallia. Kaappikellon yli tuhat euroa maksava koneisto on hankittu Joutsenosta.

Matti Hassi teki elämäntyönsä liike-elämässä

Matti Hassi lähti Karjalasta Tiitulta talvisodan evakkoon turvallisesti äidin vatsassa ja näki maailmanvalon sitten 25.2.1940 Alavudella. Vanhemmat olivat **Emilia o.s. Karja** ja **Juho Hassi** sekä vanhemmat sisarukset Reino, Väinö ja Kerttu. Vanhemmat ovat kuolleet ja sisaruksistakin jäljellä vain Kerttu Vesikko Tampereella ja Matti. Hassin perhe sai 1946 oman maatilan Mouhijärven Hahmajärveltä.

Armeijan jälkeen Mattia kiinnosti liike-elämä ja hän muutti Tampereelle. Hän avioitui mouhijärveläisen Pirkko Kiviniemen kanssa ja perheeseen syntyi poika Rainer ja tällä hetkellä on kaksi lastenlasta. Matti toimi useissa liikkeissä. Osuuskaupan palveluksessa kului seitsemän vuotta. Hän kävi kaksivuotisen lihateollisuusopiston Hämeenlinnassa, valmistuen lihamestariksi. Tämän jälkeen hän toimi monien suurten markettien lihamestarina, kunnes pisti pysyttyn oman liikkeen.

Matti osti 1979 vanhan kauppalikkeen Mouhijärveltä, jota kunnosti ja rakensi uuden ison kauppahallin varustoineen. Elin-tarvikeliikkeen nimeksi tuli K-Halli MATINKULMA ja liikkeessä oli kahdeksan työntekijää, kaksi kassaa ja liike menestyi hyvin. Vuonna 1995 hän päätti luopua kaupastaan. Pirkko-vaimo sairastui vakavasti ja niin Matti myi liikkeensä ja perusti oman konsulttitoimiston viideksi vuodeksi ennen eläkkeelle jäämistä.

Matti on aina ollut työelämässä hyvin nopealiik-

Matti Hassilla oli menestyvä yritys K-Matinkulma Mouhijärvellä.

keinen ja sitä hän edelleen. Yksi intohimo on kalastus ja kalamatkat vievät usein merelle Velkuaan ja Kustaviin. Kansalaisopiston puu-toissa on valmistunut monia koristeleikkauksin tehtyjä kauniita huonekaluja ja pienempiä koriste-esineitä. Hän suunnitteli jo vuosia sitten Mouhijärven viirin matkamuistoksi. Ja runojakin Matilta syntyy kädenkäänteessä. Todella monipuolista luovuutta.

Mouhijärveä hän kehuu hyväksi paikaksi asua. ”Monen, monta kertaa olen täältä lähtenyt, mutta aina olen palannut takaisin. Ja kyllä tämä nyt on viimeinen päätepiste.” Tiitualla on käyty jo monet kerrat. Ensimmäisen seikkailuhenkisen matkan hän teki jo silloin, kun alueelle ei päässyt lailisesti. Hän kirjoitti jännittävistä matkasta selostuksen Pyhäjärvi-lehteenkin. Myöhemmin hän oli matkoilla matkanjohtajana.

Tulevat Pyhäjärvi-juhlat Mouhijärvellä työllistävät Matti Hassia. Hän on juhlatoukimikunnan varapuheenjohtaja ja juhlien varainhoitaja. Sen tiimoilta hän on Keijo Lehtosen kanssa kerännyt mainoksia yrittäjiltä jo ennätysmäärän. Juhlien ohjelmat ja muutkin järjestelyt ovat jo hanskassa. Matti korostaa, että tämän vuoden juhlissa huomioidaan erikoisesti nuoret ja nuoret itse ovat olleet ohjelmassa laatimassa.

Sen verran hän paljastaa, että ainakin tietokilpailu järjestetään, jossa nuoret voivat hakea Pyhäjärveä koskevaa tietoa internetistä. Lukion rehtori lainaa kilpailuun tietokoneita. Palkinnot ovat varmasti nuorille mieleisiä. Mutta näistä asioista myöhemmin ja tarkemmin ohjein. Joten eipä muuta, kuin tervetuloa Mouhijärvelle Pyhäjärvi-juhliin heinäkuussa.

SALME RINTALA

Tiitualla sanottua...

Opettaja Kaarlo Koivusalo kävi usein vieraisilla koulupiirin taloissa. Hänet oli kutsuttu Jutilaan. Jutilan Anni halusi tarjota erikoista ruokaa ja toi pöytään vesilas ja keitetyn kananmunan teevadilla. Opettaja ei tiennyt, oliko syönnissä jotain erikoista ja siksi kysyi: ”Kuules Anni, sanoppas, miten tässä oikein menetellään.” Anni taisi suutahtaa ja tokaisi: ”Mitä siin o mänettelemistä, senku syöt ensi munan ja juot sit vettä peäl.”

Tiitualle valmistui uusi hieno ajanmukainen Nuorisoseuran talo. Avajaisissa ihmiset ihastelivat taloa ja niinpä pastori Vuorivirta lausui puheessaan nuorisolle: ”Olkoon teidän elämäne aina niin puhdasta ja tasaista kuin tämän talon lattia.”

Nuorisoseuran talolla oli ilmatat ja joku hieman liikaa kuumennut naapuripi-täjän mies heitti ison kiven salin ikkunasta sisään. Järjestysmies Heikki Kukko sieppasi salamannopeasti kiven käteensä ja heitti sen takaisin samasta ikkunasta hihkausten ”viel elää isäin henki.”

S.R.

Miten majoittua Mouhijärven Vpl. Pyhäjärvi-juhlissa

Juhlatouimikunta ilmoittaa, että Mouhijärvellä ei ole omia hotelleja. Juhlavieraiden ei silti tarvitse jäädä taivasalle, sillä lähitienoilta löytyy varsin kelvollisia majapaikkoja. Ohessa puhelinnumeroita, joista voi suoraan varata majoituksen juhlien ajaksi.

Hotelli Ellivuori n. 20 km	puh. 03-51921
Karkun Evankelinen kansanopisto n. 12 km	puh. 03-5134151
Simon tila n. 7 km	puh. 03-5185138
Juhlatalo Paavola n. 5 km	puh. 0400-832762
Koiviston Kestikievari n. 7 km	puh. 044-520 7070

Matkailuvaunut ja -autot	puh. 0400-820234
Neste Häijää n. 4 km	tai 040-512 8664

Vammalan ja Nokian keskusta on matkaa Mouhijärveltä n. 20 km.

Tärkeitä puhelinnumeroita juhla- valmisteluissa ovat mm:
 Juhlatouimikunnan puheenjohtaja Kari Äikäs puh. 050- 434 2410
 Juhlatouimikunnan varapuheenjohtaja Matti Hassi puh. 0400-639 147
 Juhlatouimikunnan sihteeri Paula Äikäs puh. 0400-409 490

Huvitoimikunta vuosimallia 1935

Löysin vanhoista kuvista Vpl. Pyhäjärven huvitoimikunnan kuvan vuodelta 1935. – Kuvassa oikealla on tädini Helvi Virolainen, o.s. Musakka ja oikealla enoni Eino Musakka. Muita en tunne, tuntekohan joku muu? Olisi kiva kuulla, miten tämä huvitoimikunta toimi ja mitä he tekivät. Enää en voi kysyä enolta tai täditäkään, kun heitä ei enää ole. Terveisin LEA PIHO

Koulumuistelot siivittivät kevätkokousta Vpl. Pyhäjärvi-seurassa

Koska meitä käsketään, mielessämme pitämään.... Näinhan se menee ja jokainen varttuneempi muistaa jatkoon tähän viisuun. Pyhäjärveläisten iloksi **Riitta Hirvonen** tuli jo toistamiseen laulattamaan meidän hyvälle mielelle tosi taitavalla laulun johtamisella ja kannustavalla otteellaan. Oliin kokoonnuttu Vpl. Pyhäjärvi-seuran sääntö-määräiseen kevätkokoukseen Karjala-talon Laatokka-saliin huhtikuun ensimmäisenä sunnuntaina. Riitta kertoi omassa kotiseurakunnassaan Vuosaarissa myöskin innostutun vanhoista lapsuusajan lauluista, joita hän seurakunnan toimintaan.

Kevätkokous hyväksyi seuran toiminnasta vuodelta 2007 laaditun, tavanomaista laajemman vuosikertomuksen ja tilinpäätöksen. Vastuuvapaus myönnettiin tilivelvollisille. Viime vuodesta tuli seuran historiaan ikimuistoinen toimintavuosi seuran 50-vuotisjuhlineen ja -historiikin ja dokumenttifilmin Muistojen järvi tekstitetyn version valmistumiseen.

Ponnistelut tuottivat hyvän tuloksen. Pitkä ja vil-

kas keskustelu käytiin siitä, miten menestyksellisen toimintavuoden tulos parhaiten hyödynnettäisiin pyhäjärveläisten kulttuuri- ja etujärjestönä toimivan seuran sääntöjen hengessä. "Seura tekee toiminnallaan tunnetuksi Karjalaa sekä vaalii ja kehittää karjalaista kulttuuria" todetaan säännöissä. Ideat sinkoivat kokouksessa mm. valokuva-kilpailusta, perinteen tallentamisesta ja siihen perehtymisestä, jäsenistön kulttuuripitoiseen virkistytymiseen. Keskustelu oli hyvä saate ideoinnin jatkamiselle seuran hallituksessa kevätkokouksen antaman velvoituksen mukaan.

Tätä kirjoitettaessa on toukokuun alkupuoli ja seuran hallitus on pitänyt kevätkokouksen jälkeisen istunnon. Jotta kulttuurin edistämiseksi löytyisi haittoimaton hyvä ratkaisu, asialle nimettiin jatkokehittelyä varten työryhmä, johon seuran hallituksen jäsenten sihteeri Arja Hiiren, rahastonhoitaja Kaisa-Liisa Korhosen ja puheenjohtaja Kaarina Pärssisen lisäksi kutsutaan seuran kunniajäseniä ja kulttuurielämä "monialataitaja ja vaikuttaja" Kari Uusitalo. Työ-

ryhmä sai aikaa 15.9. saakka, jolloin ehditään vielä tekemään mahdolliset päätökset myös seuran ensi vuoden toimintasuunnitelma- ja talousarvioehdotukseen.

Muisteloita

koulutieltä 1920-1940

Nyt kun lähes kaikista koulupiireistä ja kyliltä Pyhäjärvellä on valmiina kirjoja, on koulumuistoista, vaikka sirpaleittain, entisiltä asuin-sijoilla mahdollista lukea näissä teoksissa. Viime vuonna ilmestynyt Pyhäjärven koulupiirin kirjojen virittämänä pohdimme syyskokouksessa, mitä pitäisi vielä tehdä. Seuran hallituksessa syntyi ajatus jatkaa koulumuistojen esiin nostamista, sillä aivan varmasti paljon arvokasta muistutietoa on jäänyt myös kirjoihin kirjaamatta.

Osa kevätkokoukseen kutsutuista muistelijoina joutui erilaisten terveys- ja perhesyiden vuoksi jäämään pois tällä kertaa. Onnekseni paikalle tuli kirkkaita mielikuvia jo 1920-luvulta kokemuksistaan omaava seuramme jäsen **Einari Kukko**, s. 1919. Hänhan on seuramme elosa olevista puurtajista van-

himpia, puheenjohtajana 1966-74 toiminut, vuodesta 1976 kunniajäsen. Einari kertoi meille 1920-luvulla Tiituan kylällä alkaneen koulutensa tapahtumia. Silloinkin lapset kiuseittelivat toisiaan ja tekivät jekkuja opettajalle. Ihmettä riitti, kun yhdellä koululaisella oli pullaa eväänään. Köyhistä oloista lähtenyt Einari eteni sotien jälkeen suorittamaansa yliopistolliseen loppututkimtoon saakka ja teki agronomina komean virkauran.

Anja Pärssistä, s. 1931, kohtasi ikätoveriensa ja 1930-luvun alkupuolella syntyneiden tavoin kouluvuosien hajanaisuus sodan jaloissa ja evakossa. Koulunsa Salitsanrannalla aloittanut Anja kertoi, ettei sotavuosiin voitu aina opiskella täyttä lukuvuotta, koulut ja paikkakunnat vaihtuivat, mutta luokat toiselle siirrettiin. Se, että sai oppia vähemmän kuin olisi rauhana aikana saanut, on jäänyt painamaan sen ajan lasten mieltä. Kaarin Halosen s. 1935 koulunkäynti alkoi sotavuosiin Vernitsan koulussa ja jatkui melko pian Riiskan kylällä. Lähes ainainen pelko ja ahdistus oli seuran sota-ai-

Einari Kukko seuran 50 v juhilla vuonna 2007. Kuva: Marketta Mattila.

kana koulua käydessä. Riipaisevista kokemuksistaan lapsen ja koululaisen näkökulmasta niin Anja kuin Kaarinakin voisivat kirjoittaa kirjan! Vähintäänkin toivoimme saavamme lukea niistä muistoista Pyhäjärvellä ja evakossa vaikka tässä lehdessä. Varmaankin Einarin, Anjan ja Kaarinin lisäksi myös monella muulla olisi kerrottavaa, joka on jäänyt taltioimatta tähän mennessä ilmestyneiden pyhäjärveläiskirjojen sivuille.

Tervetuloa mukaan myös kesäkaudella seuran toimintaan. Nyt toukokuussa 24.5. retkeillemme Porvooseen.

Kysy allekirjoittaneelta, jos päätät vielä lähteä mukaan. Pyhäjärvi-juhille heinäkuussa voi lähteä seuran järjestämällä linja-autokuljetuksella sunnuntaina 20.7. Juuri nyt on aika ilmoittautua kyytiin allekirjoittaneelle tai Kaisa-Liisa Korhoselle, mistä lähemmin toisaalla lehdessä. Elokuussa on kaikille avoin tapaaminen ja saunailta Karjalaisten kesäkodilla Laajasalon Jollakassa keskiviikkona 6.8. klo 17.00. Saunaillasta ja Kesäkodin toiminnasta tarkemmin kesä-heinäkuun lehdissä.

KAARINA PÄRSSINEN

Uusia tohtoreita

Tohtori Katja Uusihakala.

Katja Uusihakalan sosiaaliantropologian alaan kuuluva väitöskirja tarkastettiin Helsingin yliopiston valiotieteellisessä tiedekunnassa 1.2.2008. Tohtori Uusihakala kertoo väitöskirjansa tiivistelmässä:

Memory Meanders on etnografian analyysi jälkikolonialisesta siirtolaisuudesta, Zimbabwe valloista, jotka ovat muuttaneet Etelä-Afrikkaan Zimbabwe itsenäistymisen jälkeen. Zimbabwe itsenäistymisen vuonna 1980 käynnisti valkoisten siirtolaisten laajamittainen maastamuutto. Arviolta 100 000 valkoista muutti maasta 1980-luvun alkuvuosina. Suurin osa heistä asettui väliaikaisesti tai py-

syvästi Etelä-Afrikkaan. Presidentti Mugaben harjoittama maan uudelleenjakopolitiikka ja siihen liittyvä valkoisten tilojen valtaaminen on saanut aikaan uuden muuttoaalton. Eteläisen Afrikan tutkimuksen kannalta työni on näin ollen hyvin ajankohtainen. Yhteiskuntatieteissä on viime aikoina ilmennyt huomattavaa kiinnostusta erilaisiin globaaleihin muuttolikkeisiin, siirtolaisuuteen ja diasporisten yhteisöjen rakentumiseen. Samanaikaisesti on korostettu sitä, että jälkikolonialismia on syytä tutkia – pelkän diskurssin sijaan – elettyä todellisuutena näissä yhteiskunnissa. Tutkimukseni tarjoaa näihin keskusteluihin relevantin näkökulman tarkastelemalla sekä diasporisen yhteisön rakentumista, jälkikolonialismia, että kolonialismin rakenteiden ja ideoiden jatkuvuutta valkoisen, entisen siirtomaaeliitin kannalta.

Katja Uusihakala (s.14.7.1968) vanhemmat ovat Mauri ja Eeva Uusihakala ja hän on ostanut väitöskirjansa Karjoella asuvalle isoäidilleen Kaarina Uusihakalalle os. Kukko ja edesmenneiden isovanhempiensa Urmus Uusihakalan ja Aili ja Veikko Hujasen muistolle.

Lehtinen johdattaa runoissaan katsomaan kuolemaa silmiin

Erkki Lehtinen:

Suostuuko suvanton virta Minerva, Kustannus Oy 2006, 93 sivua ISBN 952-5591-81-6 Painopaikka Kopijyvä Oy Jyväskylä 2006

Erkki Lehtinen on Jyväskylän yliopistossa toiminut emeritusprofessori, jonka tuotanto sisältää teoksia Suomen historian alalta sekä runokokoelmat *Tänä iltana sade kuin viini* ja *Mistä kotimaani löydän koordinaatit*.

Vuonna 2006 ilmestynyt runoteos *Suostuuko suvanton virta*, sisältää vanhenevan filosofin tarkoin punnituttuja ajatuksia elämästä ja kuolemasta. Teos on kuoleman, elämän lyhyden ja ihmisen katoavaisuuden runollinen kokoelma. "Tyytykö tyveneen tuuli/ ja suostuuko suvanton virta?/ Nouseeko laiho/kun aika on sirpin ja leikkun?/ Onnean kerskaako mies/ kun on ehtynyt nuoruus/ kuin hiekkaleve?"

Kuolema on kautta aikain kiinnostanut ihmiskuntaa. Lehtinen tuntee historian ja niin osassa runokokoelmaa, matkakumppaneina filosofilla ovat hänen hyvin tuntemansa mytologian tarusankarit. Tyrranni Gilgameš, joka ei

hyväksy kuolemaansa vaan etsii kuolematonta muuttua Tuonelasta ja maailman myrskyissä ryvettynyt Odysseus, jota ympäröivät väiset naiset hoivailevat. Ei ihminen ole 4000 vuoden aikana muuttunut miksiäkään. Samat ilot, tuskat ja pohdinnat lyhyen elämän aikana, kunnes kuolema tuo vapauduksen.

Teoksen punaisena lankana on vahvasti koettu moni-ilmeinen luonto. "Kaiken päivää puro löppötelä, /vilisti vikkelahti, kiersi kivenkolot." Lehtinen loihtii sanoilla maiseman, joka on kuin elävä taulu. Ja maisema myös soi." Eilen nurmikolla saateen serenadi/ Tänään tuulen soolo, / korentojen tanssi./ Huomenna hiljaisuuden sinfonia." Kaikesa kuolema on läsnä, myös luonnossa.

Kun teoksen teema on surumielinen, niin runoissa ei juurikaan ole huumoria. Ehkä hivenen sitä on runossa *Amiraali*. Filosofi keskustelee oluttuopin ääressä korea-asuisen amiraalin kanssa vuodelnaikojen kieroista luonnossa. Amiraali on perhonen ja runo päättyy surumielisesti yhteiseen toteamukseen. "Myös vuorottelu vuoden aikojen/ kun kevään synty-

essä talvi kuolee/ ja syksyn syntessä kuolee kesä./ On vaihtelu näin aina ikuinen/ eikä mikään muutu -/ me vain poissa/eikä mikään muutu.

Viime lehdillä on *Pyhiinvaellus Nippurini*. Nippur oli muinaisten sumerilaisten henkinen ja hengellinen keskus, pyhä kaupunki. Hyvin koskettava runoilijan viimeisistä matkasta. Jän miettimään, mikä on minun Nippurini, pyhä kaupunkini, onko se taivas, vai paratiisi? Runon viime säkeet. "Kun silmiini vihdoin/ piirtyvät Nippurin tornit/ päämäärien harhasta/ päästä voin kenties

siellä."

Suostuuko suvanton virta on vaikuttavin runokokoelma, jonka olen pitkään aikaan lkenut. Se on suorastaan järkyttävä alostomuudessaan ja osuvuudessaan. Ja paradoksaalista, kaikesta surusta, luopumisesta, yksinäisyydestä ja nöyryydestä, syntyy myös outo keveyden tunne, helpotus. Sekin tunne nousee tekstistä. Kuolema on luonnollinen, väijäämätön osa meitä kaikkia

Tähän loppuun näin äitienpäivän aikoihin yksi kaunis runo, jonka oletan Lehtisen kirjoittaneen naiselle.

SALME RINTALA

Juhlan jälkeen

Mitä kertoisin sinulle silloin kun syksy on kruunannut vahteran värjyvät lehdet, kun himmeä muiston kukka on ainoa kesästä jäänyt, ja kevät on kaukainen uni – niin, kevät kuin utuinen uni. Mitä sanoisin sinulle silloin kun hämärä kattaa tien, kun juhla on ohi ja vieramme hyvästelevät? Olen vaiti, sanoja vailla. Läheisyytemme kuultava kudos on äänettä täydellistä. Mitään täydellisempää ei ole

kuolemaa ennen.

Pyhäjärven ja Sakkolan Henttosista tulossa sukukirja

Vpl. Pyhäjärvellä ja Sakkolassa asui 1700-luvun taitteessa useita Henttosien perheitä. Pyhäjärvellä Henttosia asui Miisuan sekä Parinan kylissä. 1750-luvulla Henttosia siirtyi asumaan Pyhäkylään ja täältä yksi sukuhaara Ylläjärvelle. Lisäksi 1700-luvun lopussa Henttosia asui Kiimajärvellä, Porsaanmäessä sekä Noitermaassa.

Parinan, Kiimajärven, Porsaanmäen sekä Noitermaan miespuoliset sukuhaarat kuolivat 1800-luvun puoliväliin mennessä. 1850-luvulla Pyhäkylän yhdestä haarasta siirtyi Kaarle Henttonen kotivävyksi Salitsarannalle Mulin taloon. Salitsarannalta seuraava sukupolvi siirtyi asumaan Rantakylään. Nykyiset Henttoset ovat kotoisin Pyhäkylästä, Ylläjärveltä tai Rantakylästä.

Sakkolan ensimmäiset Henttoset asuivat Lobrolan kylässä Räisälän rajan tuntumassa noin 10 kilometrin etäisyydellä Pyhäjärven ensimmäisistä Henttosista. Sakkolassa asui 1700-luvun alussa ainakin kaksi Henttosien sukuhaaraa.

Toisen sukuhaaran muodostivat Adam sekä Hen-

rik Piatarinpoika. Adam oli syntynyt kuolinajan perusteella 1700-luvun taitteessa sekä Henrik 1720-luvun alussa. Henrikin lapset kuolivat muutaman vuoden sisällä 1750-luvun lopussa ja 1760-luvun alussa, joten tämä sukuhaara päättyi tähän. Adamin sukuhaara sen sijaan pysyi hengissä aina 1900-luvulle asti.

Toisen Sakkolan sukuhaaran muodostivat Lars Sigfredin perilliset Lars ja Henrik. Lars oli syntynyt kuolinajan perusteella 1720-luvun lopussa sekä Henrik noin 1720. Larsin ja Henrikin miespuoliset jäsenet kuolivat aivan pieninä, joten miespuoliset sukuhaarat päättyivät tähän.

Sakkolan toinen Henttosien sukuhaara on kotoisin Vpl. Pyhäjärveltä. Adam Henttosin (s. noin 1690) pojan Yrjön (s. 1746) nuorimmainen poika Abraham (s. 15.08.1793) meni v. 1823 naimisiin sakkolalaisen nuoren neidon Valpuri Yrjön Tenkasen kanssa. Perhe asui ensin Pyhäjärvellä ja kasvoi kahdella lapsella (Karin s. 24.10.1824 ja Yrjö s. 12.10.1827). Perhe on muuttanut 1830-luvun loppupuolella Sakkolaan. Tääl-

lä syntyi perheeseen vielä Juho 19.05.1842.

Vanhempi pojista Yrjö meni naimisiin Helena Kiisen kanssa 1860. Perheeseen syntyi kolme poikaa ja kolme tytärtä. Vanhin pojista Martti avioitui Maria Pekantr Nuoran kanssa 06.12.1896. Heille syntyi poika Heikki (s. 10.06.1897) sekä tytär Hilda (s. 12.05.1897). Yrjön perilliset pysyivät siis Sakkolassa 1900-luvulle asti ja heitä elää mahdollisesti vielä Satakunnassa tai muualla Suomessa.

Abrahamin nuorempi poika Juho asui Sakkolassa aina 1886 asti. Juho meni naimisiin sakkolalaisen Maria Wullin kanssa 14.02.1874. Tähän perheeseen muutti Sakkolassa kuusi lasta: kolme poikaa ja kolme tytärtä. Kolme nuorinta lasta Helena (s. 1879) Pietari (s. 1882) sekä Juho (s. 1885) ovat jääneet eloon. Vuonna 1886 perhe muutti Pyhäjärvelle Ivaskansareen. Pyhäjärvellä perhe karttui vielä kolmella tyttärellä.

Sakkolan Henttoset ovat siis v. 1700-luvun alkupuolella syntyneet Adam Piatarinpojan tai Pyhäjärveltä 1830-luvulla muuttaneen Abraham Henttosin jälke-

läisiä.

Pyhäjärven Henttosista on tehty Henttosien sukukirjaa varten jo kattava selvitys. Sen sijaan Sakkolan Henttosista puuttuvat 1900-luvun tiedot. Jos kuulutte Henttosien sukuun, niin ilmoittakaapa tietojanne allekirjoitettulle joko kirjeitse: Teuvo Henttonen, Syrjätie 2, 15880 Hollola tai s-postilla Teuvo.Henttonen@phnet.fi. Puh. 040-753 20 40.

Suvusta on tavoitteena julkaista sukukirja, jonka aineisto pitäisi olla valmiina elokuun loppuun mennessä. Kirja julkaistaneen vuoden 2009 alkupuolella.

VPL. Pyhäjärvi -lehden tässä numerossa tapahtumakalenteri -osiossa on myös ilmoitus Henttosien sukuseuran kokouksesta Kouvolassa (11.) 12.-13.07.2008. Lukekaapa ilmoitus- ja tulkaa mukaan sukukokoukseen.

TEUVO M. HENTTONEN
Syrjätie 2,
15 880 Hollola

Pakinan paikka

Raittiuden puolesta Pyhäjärvellä

Suomalaisille ovat alkoholin käytön lieveilmiöt valitettavan tuttuja. Enempi viinan juonti tekee tomppeliksi, luki valistuskirjoissa jo 1800-luvulla. Kansaa haluttiin varoittaa väkijuomien haitoista.

Vast'ikään sisäministeriön julkaiseman raportin mukaan alkoholin lisääntynyt käyttö on nykyisin kansakuntamme suurin sisäinen turvallisuushaaste. Viina on päätekiä väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla. Karu väite, mitä tuskin huoventaa se, että itänaapurissa viinan kanssa lähtään paljon pahemmin.

Viinan ilot ja juoppouden kirot tulivat varhain myös Pyhäjärvelle. Pitäjässä toimi viinatehdas ainakin jo 1800-luvun puolivälissä ja tuotteen myyntipaikkoja oli useita. Käyttö lisääntyi metsä- ja rautatieyöläisten tulon myötä ja paineet raittiustyölle alkoivat kasvaa.

Pyhäjärvellä syntyi raittiusseuroja, ensimmäisenä *Noitermaan raittiusyhdistys*, joka oli mukana estämässä viinakaupan tuloa Käkisalmeen. 1920-luvulla toiminnan pääpaino oli kieltoain valvontatyössä ja yhdistys liittyi miltei humoristiselta kuulostavaan *Kieltolakitietelijain tukijärjestöön*.

Viina virtasi Pyhäjärvellä vuolaammin Konnitsassa, jossa väkijuomien käyttö ja sen mukainen mellastava elämä pääsi valtaan. Kieltoain alettua viinan salapolto ja trokasur oli konnitsoisten mielihuvia. Virvokkeiden voimasta mekastettiin tosin muillakin kylillä ja tapeltiin nurkkatansseissa. Pitäjän raittiuslautakunnan aloittama valistustyö ei tahtonut ottaa tulta, mutta lopulta perustettiin *Konnitsan kieltolakeikerho*.

Kerhon toimesta perustettu *viinatehtaiden hävittämiskaarti* oli joksinkin haasteellisen tehtävän edessä. Tarina ei kerro joutuivatko kaartin jäsenet onnistuneiden hävitysretkien jälkeen pitämään itsekin rokulipäiviä. Kylälaisten vastustuksesta kertoo sekin, että raittiuskerhon ostaman seuratalon ikkunat jouduttiin suojaamaan luukuilla, koska ne joutuivat "vaaravyöhykkeeseen".

Raittiusaatteen vaalimisen pitäjän muilla kulmilla otti vastuulle 1926 perustettu *Pyhäjärven Vpl. Raittiusyhdistys*. Sen toimintaan ei kuitenkaan saatu liikkeellepaneavaa innostusta, koska fil. maist. Impi Wiikaa lainaten "elettiin kieltoain kaatumisen masentavaa aikaa". Toisaalta jälkeenkäin kieltolakia on kuvattu Suomen historian epäonnistuneimmaksi laiksi. Ainakin Pyhäjärvellä kieltoain aikana väkivalta ja rettelöinti vain lisääntyivät ja kättäpi-tempää oli monilla iltamissa mukana.

Pyhäjärven raittiusseurojen työ oli vakavalle pohjalle rakennettua, arvokasta ja syvälle luotavaa, jossa tavoitteet olivat jaloja ja huivi vastaavasti tiukalla. Raittiusaatteen vaalimista evakkotaipaleen jälkeen alkoi Nokialla jatkaa *Suomen raittiusseura ry*, joka toiminee edelleen vakavamielisellä pohjalla huolimatta siitä, että sen toimihenkilöihin kuuluu "astiatonhoitaja". Naapurissa Tampereella toimi aikoinaan hieman "kevytmielisempi" teekkarien raittiusseura, nimeltäänkin *Yrjö*.

Tapahtui kerran eräällä kirkkomaalla. Pikkulapsi osui Karjalaan jääneiden muistomerkin kohdalle ja jäi pohtimaan kivessä olevan Karjalan vaakunan merkitystä. Tuo hahmo, miekkaa ja sapelia vastakain pitävät koukistuneet kädet, oli jäänyt lapsen mieleen kaikei kotona usein näkemänsä (isän?) Karjala-pullon etiketistä. Vilpittömästi ja sattuvasti kuului lapsen kysymys: Onko tuo niitten kaljaan kuollettien muistomerkki?

KOIPSELO

Kauvatsan Karjalaiset Ry:n perustamisesta 60 vuotta

Sodan jälkeiset vuodet olivat yhtä myllerrystä yhteiskunnassamme. Sota oli hävitty raskain ehdoin sotakorvauksineen ja alueuuvutuksineen. Muun muassa Petsamo, osia itäisestä Suomesta ja Karjalan kanas oli jouduttu luovuttamaan Neuvostoliitolle. Yli 400 000 siirtolaiselle piti etsiä uusi koti muualta Suomesta. Karjalaisten evakkojen asioiden hoitoa varten oli v. 1940 perustettu Karjalan liiton. Vasta jatkosodan päätyttyä jatkui Karjalan liiton kehitys aktiivisella piiriverkoston rakentamisella ja pitäjähdistysten perustamisella.

Kauvatsan Karjalaiset Ry:n perustava kokous pidettiin Kauvatsan kunnantalolla 11.1.1948. Saapuvilla oli 37 siirtolaista. Seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Emil Hinkkanen. Tässä tehtävässä hän olikin yhtämittaisesti yli 20 vuoden ajan 1950- ja 1960-luvuilla.

Yhdistyksen toiminta oli varsin vilkasta perustamisesta aina 1970-luvulle. Kauvatsan Karjalaiset Ry:llä on ollut merkittävä tehtävä siirtolaisten henki-

senä ja kulttuurillisena sitenä totuteltaessa uuteen niin erilaiseen kotipitäjään. Siirtoväkeä oli Kauvatsalla 31.12.1948 yhteensä 311 henkeä.

Suurin osa, 176 henkeä oli lähtöisin Pyhäjärveltä, 58 Kanneljärveltä, 35 Räisälästä, muista pitäjistä alle 10 henkeä kustakin.

Kunnostettu Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki Kauvatsan kirkkomaalla. Kuva: Hannu Pruuki.

Vuosien varrella yhdistyksellä on ollut runsaasti erilaista toimintaa: hiihtokilpailuja, yleisurheilukilpailuja, pesäpalloilua, ohjelmallisia iltamia, retkiä maatalousnäyttelyihin, pikkujoulujuhla ja tarinailtoja. Toiminnan suurimmat tapahtumat ovat varmaankin olleet Pyhäjärvijuhlat Kauvatsalla v. 1954, Pyhäjärvijuhlat Kokemäellä v. 1975 järjestettyinä yhdessä Kokemäen Karjalaiset Ry:n kanssa sekä Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkin paljastus v. 1963.

Pyhäjärvijuhla pidettiin 7.-8. 8.1954 Seuratalossa ja kirkolla. Tervehdyspuheensa Vilho Toiviainen mainitsi mm. seuraavaa: "Me karjalaiset olemme menettäneet kotiseutemme, olemme joutuneet vieraseen ympäristöön. Mutta, kun kohdistamme rakkauttamme tähän uuteen ympäristöön, huomaamme, että olemme saaneet uuden vaalittavan, olemme saaneet uuden kotiseudun, eikä silloin enää voi puhua kodittomuudesta. Yhteensuoluvaisuus on voima, se on voima, joka muuttaa kaiken hyväksi". Juhlaan osal-

listui lähes tuhat vierasta.

Keskustelu Karjalaan jääneiden vainajien vainajien muistomerkin hankkimisesta alkoi jo 1954. Vuonna 1962 asia otettiin esille uudelleen. Muistomerkin paljastustilaisuus pidettiin 21.7.1963. Muistomerkki luovutettiin Kauvatsan seurakunnalle.

Tänä keväänä seurakunta kunnostutti muistomerkin Kauvatsan Karjalaiset Ry:n pyynnöstä. Tästä lämmän kiitos seurakunnan päättäjille.

Kauvatsan Karjalaiset Ry:n 60-vuotisjuhlat pidetään Kauvatsalla sunnuntaina 8.6. Jumalanpalveluksen jälkeen, n.11.30 on seppelleen lasku kirkkomaalla Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä. Palvelukoti Iloassa pidetään 60-vuotisjuhlakokous sekä pienimuotoinen juhlatilaisuus. Tapahtuma alkaa klo 15.30. Kahvitarjoilu. Tervetuloa mukaan kaikki Kauvatsan karjalaiset ja karjalaisten ystävät.

TUOMO HINKKANEN

Kaunisti Vpl Pyhäjärveä.

Osa I, Pyhäkylän koulutie, 232 sivua, 300 valokuvaa. Osa II, Juurillaan ja maailmalla, 504 sivua, 1450 valokuvaa. Koko A4. Kirjaparin hinta 95 euroa + lähetyskulut. **Tilaukset:** Toivo Hinkkanen, p. 050 3425 027, tai larjava@gmail.com.

Pyhäjärveläisyyden näyttää vaakunapaita

Mitä olisi lumeton kausi ilman kunnon T-paitaa! Jos liikutaan porukassa jossain tai juhlilla, ja halutaan kertoa, mistä ollaan on, on kaunis T-paita tunnuksineen hyvä viesti muille ja omalle joukolle yhteen kuulumisesta kertova viesti. Katsokaapa oheista kuvaa – joukko iloisia ihmisiä, joiden upouudessa T-paidassa komeilee Viipurin läänin Pyhäjärven vaakuna.

Eikös ole komea näky!

Tämän vaakunan kuvan osalta uusitun painoksen T-paidasta on valmistuttanut Vpl. Pyhäjärvi-seura. Materiaali 100-prosenttista puuvillaa, jonka korkealaatuisuus takaa pitkän käyttöajan. Vaakuna on nyt nykyaikaisten painomennettimien ja värivalikoiman laajennuttua nähtävissä tä-

sä vaatteessa niissä aidoissa väreissä, jotka ovat punaisella pohjalla himmeät kulta ja hopea sekä musta, ja jotka on vahvistettu virallisiksi vaakunan väreiksi. Vaakunan alla on selkeä teksti PYHÄJÄRVI VPL.

Paitaa on saatavana puhtaana valkoisena ja hienostuneen vaaleanharmaana. Kokoja löytyy molemman värisinä aina pienimmästä

S-koosta eteenpäin M, L, XL, XXL, XXXL ja XXXXL. Suurinta voi käyttää pienehkö ihminen helpeävinä tai öinä vaikkapa ihanana viilentävänä minimekkona. Ja se isokokoinen, tuhdimpi karjalaisemäntä ja isäntäkään ei tunne XXXXL-paidan kuristavan ympärillään. Paidan hinnalla ei kiskota ei seura rikastu. Kaikki koot maksavat 12 euroa/kpl. Postituskulut lisätään laskuun Jos tilaat esim. koko perheellesi tai matkajoukollesi paidat yhdellä kertaa, niin saat 10 paitaa 100 eurolla. Tietyistä kaikista ymmärtävät, ettemme myy jälleenmyyntiin.

Paidan hankinnasta kiinnostuneet saavat sen postitse tai Pyhäjärvi-juhlilta myyntipöydiltä tai tarvittaessa myös noutamalla esim. Karjalatalolta Helsingistä sovitun aikaan.

Tilaukset joko Kaarina Pärssinen 040-519 3036, Oranvamarjantie 3, 04300 Tuusula, e-mail kaarina.parsinen@pp.inet.fi tai Kaisa-Liisa Korhonen puh. 050-590 5433, Kivalterintie 22 B 22, 00640 Helsinki, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

KAARINA PÄRSSINEN

Vpl. Pyhäjärvi-seuran hallitus näyttää mallia muille pukeutuneina uuteen vaakunapaitaan Vasemmalta Paavo J. Paavola, Eero Sirkiä, Kaarina Pärssinen, Kaisa-Liisa Korhonen, Meeri Kuusisto, Marketta Mattila, Arja Hiiri ja Raili Huovila. Kuvasta puuttuu Inkeri Hiiri. Kuva: Marketta Mattila.

Pyhäkylän koulupiiri – perinteiden vaalija

Vpl. Pyhäjärven Pyhäkylän koulupiiriläiset kokoontuivat 19. huhtikuuta 2008 Kiikkasa Kinnalan Koukula koulupiirikokoukseen.

Koulupiirikirjapari, Kaunist Vpl Pyhäjärveä, oli julkaistu viime vuoden syksyllä. Nyt oli aika keskustella tulevaisuudesta, miten jatketaan perinteiden taltiointia tuleville sukupolville. Kokoukseen tuli 60 aktiivista koulupiiriläistä tai heidän edustajansa eri puolilta Suomea.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Taneli Inkinen. Kirjatoimikunnan puheenjohtaja, Toivo Hinkkanen, jakoi tiedonmurusia Pyhäkylän koulupiiriläisten toiminnasta evakkotai-paleelta aina vuoteen 2007.

Inkisen johdolla tarkasteltiin ”tienviittoja” tulevan toiminnan linjauksille. Kokouksessa todettiin, miten tärkeää on vielä tallennettavissa olevan muistitiedon dokumentointi. Eri arki-

toista löytyy kirjattua – tosin sirpalemaista – tietoa koulupiiriin ja Pyhäjärven pitäjän asioista. Karttatietoja entisistä asuinpaikoista on tarpeen tarkistaa nykyiseen tieverkostoon verrattuna. Kirjaparia tutkiesaan monet saattavat löytää kotikirkkoihistaan lisää valokuvia ja kertomuksia elämästä Pyhäjärvellä, evakkotai-paleelta ja uudelleen sijoittumisesta. Itse kullekin saattaa syntyä oivallus, että juuri tämä tieto täytyy tallentaa jälkipolville.

Kokouksessa tuli esille myös se huolestuttava asia, että muistitiedon välittäjiä on yhä vähemmän. Jatkuvuudelle on välttämätöntä, että alati supistuvat voimavarat kohdennetaan nykyistä tarkemmin. Tämän johdosta on selvítettävä, miten olisi mahdollista käynnistää verkostotyöskentely muiden toimijoiden kanssa jotka keräävät tahoillaan koulupiirinsä ja kotikylän-

sä historiaa. Voisiko yhteistyöllä päästä nykyistä syvällisimpiin tuloksiin?

Kokouksessa käynnistyi vilkas keskustelu siitä, miten järjestäydytään vastaisuudessa. Sen johdosta, että Pyhäkylän koulupiiriin kirjatoimikunnan työ päättyy, on uudelle toimintayhteisölle löydettävä napakka nimi ja virallinen toimintamuoto. Näiden asioiden valmistelu jäi kokouksessa valitun johtokunnan val-

misteltavaksi.

Kokous osoitti jälleen sen seikan, että rajantakaisen elämän muistot elävät ja siirtyvät sukupolvelta toiselle vaikka koulu fyysisesti ei olekaan lähellämme. Kokouksista päätettiin jatkaa vuosittain. Mikä lie seuraava kirjallinen tuote koulupiiristämme?

KAUKO
HINKKANEN

KAUVATSAN KARJALAISET RY:n 60-VUOTISJUHLAKOKOUS

Kauvatsan Karjalaiset Ry:n vuosikokous pidetään sunnuntaina 8.6.2008 klo 15.30 alkaen Palvelukoti Ilolassa Kokemäen Kauvatsalla, Kauvatsantie 2525.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat kuten henkilövalinnat, toimintasuunnitelma ja budjetti vuodelle 2008.

Kokouksen jälkeen pienimuotoinen 60-vuotisjuhlailaisuus.

Kahvitarjoilu

Kirkkomaalla jumalanpalveluksen jälkeen, n. klo 11.30 seppelen lasku kunnostetulla Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä.

Tervetuloa kaikki Kauvatsan karjalaiset ja karjalaisten ystävät.

Järjestelytoimikunta

Sitovat ilmoittautumiset Ilolan tilaisuuteen Tuomo Hinkkaselle toukokuun aikana puh. 0400 440 147 tai tsto.hinkkanen@co.inet.fi

TAPAHTUMAKALENTERI

Pärssisen Sukuseura ry:n ensimmäinen sukkokokous pidetään sunnuntaina 25.05.2008 Karjalatalon Yläsalissa, Käpylänkuja 1, HKI. Aloitetaan kahvilla ja tutustumiskeskusteluilla klo 12. Klo 13 Karjalan Liiton emeritus sukututkija Heljä Pullin kertoo Pärssisten varhaisvaiheista. Sukukokous aloitetaan noin klo 13.30. Kokouksen lopuksi vapaa sana, jossa käsitellään tietoja eri sukuhaaroista. Kokoukseen osallistuvien toivotaan ilmoittavan tulostaan kolme päivää ennen kokousta mm. tarjoilun järjestämisen vuoksi perustavan kokouksen kokoonkutsujille:

Antero Pärssinen, 050-5706575, tero.parssi@phnet.fi

Tuomo Pärssinen, 0440-495895,

tuomo.parsinen@sci.fi

Timo Pohjola, 044-7782250, timo.pohjola@salo.fi

Tervetuloa!

Valmistelutoimikunta

Henttosen sukuseuran kokous Kouvolassa 12.-13.07.2008. Sukukokous aloitetaan la 12.07 klo 13. Jarmo Paikkalan esitelmällä sukututkimuksen ja sukukirjan teon nykyvaiheesta. La noin klo 15. Varsinainen sukkokokous. Sukukokouksessa skannataan jäsenten vanhoja valokuvia, joten niitä mukaan. La iltana Kouvolan teatterissa Liian paksu perhoseksi -esitys. Su klo 9.30 kunnianosoitus Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille, klo 10. jumalanpalvelus ja sen jälkeen opastettu kiertotoulu.

Majoitus Hotelli Vaakunassa yhden hengen huone 78 e/yö, kahden hengen huone 39 e/yö. Majoitusvaraukset suoraan Vaakunaan p. 020 1234650 tai mail vaakuna.kouvola@sokoshotels.fi

Ilmoitukset sukkokokoukseen Rauni Henttonen p. 0400-168399 tai mail rauni.henttonen@kympp.net tai Ilmari Henttonen p. 040-5920195 tai mail ilmari.henttonen@elisanet.fi

Innoilla golfiin pelaajilla mahd. pe 11.07. osallistua suvun 1. golf openiin. Ilmoittautumiset (kts. ed.) Rauni Henttoselle. Tervetuloa kaikki suvun jäsenet yhteen.

Linjurilla Mouhijärvelle Pyhäjärvi-juhlille

Järjestämme yleisön pyynnöstä linja-autokuljetuksen Pyhäjärvi-juhlille sunnuntaina 20.7.08, mikäli tarvittava määrä lähtijöitä löytyy. Lähtö sunnuntaiamuna Helsingistä Mikonkadun tilausajolaiturista Rautatien torin itäreunalta n.s. Fennian talon edestä klo 06.15, paluu päiväjuhlan päätyttyä. Matkan hinta tulijoiden lukumäärästä riippuen on 30-40 eur/henkilö.

Linja-auto on valkoinen, kyljessä mustalla teksti ”Tainan tilausmatkat” sekä lilan värinen lilja. Mahdollisuuksien mukaan poimimme mukaan reitin varreltakin. Matkan toteutumisen varmistamiseksi varaukset ja tiedustelut jo 5.6. mennessä joko Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarina.parsinen@pp.inet.fi tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. Tervetuloa iloisessa matkaseurassa juhlille! Paikkoja linja-autoon voi kysellä toki 5.6. jälkeenkin. Vpl. Pyhäjärvi-seura

Seuraavaan lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa maanantaihin 9. kesäkuuta mennessä. Huomaa uudet yhteystiedot!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:

Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. 040 769 5775
tai 02-566 213
fax 02-566 218
reino.aikia@esonet.fi

Sivunvalmistus:

Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:

Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.

Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e tekstissä.....0,80 e pienin ilmoitus.....20 e Hintoihin lisätään alv. 22%

Yleisö kuuntelee tarkkaavaisena Toivo Hinkkasen jakamia tiedonmurusia koulupiiriläisten aiemmassa toiminnasta.